KEVÄT, MUUTOS JA ELINVOIMA – teoksia ja ajatuksia ihmisyydestä

Taideyliopiston Kuvataideakatemia

Tila- ajan opetusalue

Kuvataiteen maisterin opinnäyte 2019

Opinnäytteen ohjaaja: Dave Berg

Kirjallisen osion ohjaaja: Melina Voipio

Opinnäytteen tarkastajat: Kari Yli-Annala ja Sami van Ingen

TIIVISTELMÄ

KEVÄT, MUUTOS JA ELINVOIMA – teoksia ja ajatuksia ihmisyydestä
Venla Roponen, Helsinki 2019

Ihmisyyden teemat kiinnostavat minua. Koen käsitteleväni tätä teemaa sekä maisterin taiteellisessa opinnäytteessäni että taiteessani yleensäkin.

Kuvaan opinnäytetyöni kirjallisessa osiossa koko Kuvataideakatemian aikaista työskentelyäni vuodesta 2010 tähän päivään saakka. Kerron työharjoittelustani elokuvaohjaaja Bela Tarrin perustamassa koulussa FilmFactoryssa. Bela Tarr on minulle taiteilijana tärkeä, koska hänen työnsä avaa ymmärrystä ihmisen elämään syväluotaavalla ja avartavalla tavalla. Tarr kuvaa ihmistä sekä eksistentiaalisista että yhteiskunnallista lähtökohdista. Hänen työnsä toimivat minulle yhtenä esimerkkinä siitä, kuinka elämää voi kuvata rehellisesti katsoen silmiin ihmiselämän karuutta, keskittyen etsimään siitä silti kauneutta.

Omista töistä kirjoittaessani, keskityn erityisesti kahteen teokseen, jotka olivat esillä Kuvan keväässä 2019. Teokseni *Pälvi* on lyhytelokuva, joka on ensimmäinen taiteelliseen työskentelyyni lukeutuva videoteos. Se on mustavalkoinen mykkäelokuva, jonka raamit liittyvät elämän kiertokulun esittämiseen. Avaan teoksen ehkä poikkeuksellisenkin pitkää, yli seitsemän vuotta kestänyttä syntyprosessia. Käsittelen myös *Pälviä,* sen esittämisyhteyksissä mykkänä sekä säestettynä, sekä myös kokeellisen- tai lyhytelokuvan nimiin lokeroituna.

Toinen teokseni on öljymaalaus *Rituaalit*. Se poikkeaa tekniikaltaan minulle tutuista työtekniikoista opintojeni ajalta Kuvataideakatemiassa. Olen keskittynyt tekemään näytetyökseni nimenomaan sisällöllisesti tärkeän teoksen. Avaan työhön liittämääni pohdintaa mm. ottamalla esiin Henri- Cartier Bressonin valokuvat rituaalitansseista, joiden kautta käsittelen ihmiselle merkityksellisten asioiden kohtaamisesta ajassamme. *Rituaalit* on viimeisin opintojeni aikana tekemäni teos, ja

tekniikan valinta yllätti itseni prosessin alkuvaiheessa. Teos on toiminut minulle ikäänkuin vapautuksena keskittyä taiteellisen ilmaisuni sisältöön aikakautena, jolloin olen siirtynyt hitaasti puupiirrosten tekemisestä kohti liikkuvankuvan ilmaisumaailmaa.

Esittelen opintojeni aikaisia töitä teemalla Kevät – Muutos – Elinvoima. Kuvakooste sisältää kahdeksan puupiirrosta. Muun muassa näiden töiden pohjalta on muodostunut opinnäytetyöni teema, joka on kulkenut työskentelyssäni koko opintojen ajan. Kuvissa näkyy henkilökohtainen tapani kuvata ihmisyyttä. En avaa näkökulmiani kuviin lainkaan sanallisesti, eli koosteessa korostuu teosteni kuvallinen kieli.

Kirjallisen osan loppupuolella olen tiivistänyt ajatuksiani ihmisyyden käsittelyn tarpeesta ajassamme, sekä taiteen roolista ihmisyyden kuvaajana. Viimeiseksi kuvaan tavoitteitani taiteellisen työn jatkamisen suhteen.

Kuvataiteen maisterin taiteellisen opinnäytteeni ohjaaja on Dave Berg, ohjaava professori Ulrika Ferm, tarkastajat Kari Yli-Annala ja Sami van Ingen.
Sivumäärä 75

Avainsanat: Ihmisyys, ihmiskuvaus, Bela Tarr, mykkäelokuva, kokeellinen elokuva, kevät, puupiirros.

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO
2. TYÖHARJOITTELUJAKSO FILM-FACTORYSSA JA BELA TARR
3. “PÄLVI”- Mustavalkoinen mykkäelokuva
   3.1 *Pälven* synty - kuvaushetket
   3.2 Tulkinta
   3.3 Prosessi
   3.4 Mustavalkoisuus
   3.5 Hiljaisuus
   3.6 Dokumentaatio Kuvan keväästä 2019
4. “KEVÄT, MUUTOS JA ELINVOIMA” - Kuvakooste puupiirroksistani
5. “RITUAALIT” - Maalaus
   5.1 Lähtökohdat ja prosessi
   5.2 Elämän merkityksiä painottavat rituaalit
   5.3 Dokumentaatio Kuvan keväästä 2019
6. HENRI CARTIER- BRESSON - Rituaalitanssit kuoleman ja elämän rajalla
   6.1 Ainutlaatuinen elämämme ja maailmankuvan rakentuminen
7. IHMISYYDESTÄ - Kirjoitelma ihmisyydestä, taiteesta ja myötätunnosta
   7.1 Taide väylänä ihmisten välillä
   7.2 Kiihkeä muutos
   7.3 Esimerkillinen Herra Huu
   7.4 Kun on nähnyt osan ideaalia, tietää mitä vaalia
8. TYÖSKENTELYNI TULEVAISUUS
9. LÄHTEET
10. KUVALUETTELO

1. JOHDANTO

Tässä opinnäytetyöni kirjallisessa osiossa käsittelen teoksiani, jotka ovat syntyneet Kuvataideakatemian kandidaatin- ja maisteriopintojeni aikana vuosina 2010 - 2019. Töitteni teemoiksi on muotoutunut; Kevät - Muutos - Elinvoima. Keskityn töistäni kahteen teokseen, jotka olivat esillä vuoden 2019 Kuvan kevät -näyttelyssä. Teokseni *Pälvi* on mustavalkoinen lyhytelokuva. Siinä joukko talven viimeisiä, lumisia hahmoja paistattelee auringossa nuotiopiirissä istuen ja seuraten valon ja varjon liikkeitä. Teokseni *Rituaalit* on öljymaalaus ja eräänlainen omakuva. Se liittyy edellä mainittuihin teemoihin valmistumisprosessinsa, mutta myös kuvan taustalla olevien omakohtaisten kokemusteni kautta.

Käsittelen opiskeluni aikaisia taiteellisen työn prosessejani sekä kerron omalle taiteelliselle kehitykselleni erittäin merkityksellisestä työharjoittelujaksosta Film Factoryssa, Sarajevossa vuonna 2013.

Kandidaatintutkinnossani keskityin puupiirrosten tekemiseen taidegrafiikan osastolla. Vuonna 2015 vaihdoin tila- ajan osastolle, tavoitteenani keskittyä liikkuvan kuvan harjoittamiseen. Konkreettinen työskentely liikkuvan kuvan parissa on kuitenkin osoittautunut hankalaksi. Siihen ei ole tuntunut olevan sopivaa mahdollisuutta keskittyä ideoitteni vaatimalla tavalla. Vuosien 2012 ja 2019 välillä työstämäni *"Pälvi"* on ainoa videoteokseni, jota olen vielä toistaiseksi halunnut esittää osana taiteellista työskentelyäni.

Kaikki tähän opinnäytetyöhöni valitsemani teokset ovat syntyneet teeman Kevät- Muutos- Elinvoima alle ikään kuin "itsestään". Teemaan liittyvät työskentelytavoissani tapahtuneet muutokset sekä teosteni sisällöt. Niihin ovat vaikuttaneet henkilökohtaisen elämäni kulku, johon on mahtunut opintojeni aikana paljon raskaita asioita. Kevät monine merkityksineen on ollut toistuvasti mukana töitteni tekoprosesseissa. Sen läsnäolo on tuonut itselleni teosten sisältöihin valoa ja positiivista tuntua elämän kantavuudesta. Olen halunnut ajatella läpikäymieni muutosten kasvattavan minua ymmärtämään elämää laajemmin ja syvemmin ja koen nykyään ymmärtäväni paremmin elämän luonteeseen kuuluvia muuntumisen mahdollisuuksia. Viimeisimpinä keväinä olenkin tuntenut vahvaa tarvetta ikään kuin "luoda nahkani uudelleen". Olen kuvannut erästä

työskentelyni taustateemaa avatessani suhdettani rituaaleihin. Pohdin niiden mahdollisuuksia painottaa elämän merkityksellisiä asioita. Ajatusteni heijastuspintana toimivat Henri Cartier - Bressonin valokuvat rituaalitansseista.

Teokseni ovat henkilökohtaisia, mutta näkisin niiden kuitenkin kuvaavan ihmisyyden eri puolia, olemisen tuntoja ja ihmisen osaa maailmassa yleisemminkin. Vaihtaessani työvälinettä puupiirroksesta liikkuvaan kuvaan, toivoin voivani muuttaa itseilmaisuani siten, että oppisin käsittelemään asioita ja ilmiöitä entistä laajemmalla otteella. Jatkossa haluaisin oppia lisää taitoa kuvata tarinoita ja ilmiöitä, jotka eivät ole lähtöisin varsinaisesti omasta kokemusmaailmastani.

Tässä kirjoituksessani esittelen töitäni sekä pohdintojani taiteesta. Käsittelen lähinnä kaksiulotteista kuvaa kuten maalauksia, sekä liikkuvan kuvan puolelta enimmäkseen elokuvataidetta. Keskeinen mielenkiinnon kohteeni taiteessa, kuten muutenkin elämässä on ihmisyyden pohtiminen ja ihmisyyden kuvaaminen. Kirjallisen osion päätteeksi avaan näkemystäni siitä, miksi mielestäni taiteen kentällä olisi tärkeä kannatella ihmisyyttä kunnioittavaa sekä kehittävää kuvastoa. Pamfletin kaltainen kooste selventää näkemyksiäni ihmisyyden tilasta tässä maailman ajassa. Taide omaa erityislaatuisia piirteitä avaamaan ja syventämään ymmärrystä ihmisyyden ominaisuuksista.

1. TYÖHARJOITTELUJAKSO FILM-FACTORYSSA JA BELA TARR

“Työni tavoitteena on puolustaa ihmisarvoa.”
(mukaillen lainattu: elokuvaohjaaja, ja elokuvakoulu FilmFactoryn perustaja Bela Tarr)

1. Bela Tarr. Werkmeister harmonies, 2000. Still-kuva elokuvasta.

Hakeuduin vuonna 2013 työharjoitteluun unkarilaisen elokuvaohjaaja Bela Tarrin perustamaan elokuva-alan kouluun FilmFactoryyn. Koulu sijaitsi Sarajevossa Bosnia-Herzegovinassa. Opiskelin tuolloin vielä taidegrafiikan osastolla, mutta olin alkanut yhä enemmän kiinnostua liikkuvan kuvan mahdollisuuksista. Minulla oli tekeillä tuolloin videoharjoitustyönä *muotokuva Isäni maailmankuvasta* sekä nyt Kuvan Keväässä esitettävä *Pälvi*.

Ennen hakeutumistani Bela Tarrin Filmikoulun työharjoitteluun, olin pohtinut ihmisyyden etiikan näkyvyyttä taiteessa. Olin toivonut löytäväni enemmän tällaista taidetta. Minua ihmisyyteen keskittyvä taide kiinnostaa edelleen suuresti ja koen sen edelleen hyvin merkitykselliseksi. Pidän esimerkiksi suuresti ihailemani elokuvaohjaaja Andrei Tarkovskin elokuvia tällaisena taiteena. Yhtenä yksittäisenä esimerkkinä haluaisin mainita myös Virpi Suutarin ja Susanna Helken henkilödokumentin *Valkoinen taivas*. Siinä on kuvattu perhettä kauniisti ja intiimisti heidän todellisessa elämässään, jossa olosuhteiden muutokset asettavat haasteita ihmisen sopeutumiskyvylle teollistuneessa maailmassa.

Bela Tarrin elokuviin tutustuin ensimmäisen kerran, kun niitä esitettiin Helsingissä vuonna 2011, Kansallisen audiovisuaalisen instituutin Kavi:n entisessä elokuvateatterissa Orionissa. Tuolloin näkemäni Tarrin elokuva oli seitsemän tuntia kestävä elokuva *Satantango*. Elokuva alkaa kohtauksella, jossa kuvataan lehmiä, jotka pääsevät keväällä ulos jaloittelemaan ja sitä, kuinka ne kulkevat kylätietä pitkin. Kohtaus on pitkä ja lumosi minut mukaan elokuvaan, jossa kuvataan pienen kylän ihmisten eloa. Elokuva kertoi myös siitä, kuinka kylän ihmisiä houkutellaan huijauksen keinoin kohti vauraampaa elämää. Elokuva on mustavalkoinen ja rytmiltään hidas- ja rauhallinen.

Yksi Tarrin elokuvissa toistuva teema on ihmisen toive ns. paremmasta elämästä. Kuitenkin tavoitteet voivat jäädä vain haaveiksi. Tarinoista puuttuvat myös juonelliselle elokuvalle tyypilliset sankari - ja kasvutarinat.

2. Bela Tarr. Werkmeister harmonies, 2000. Still-kuva elokuvasta.

Koen, että Tarrilla on erityinen kyky yhdistää ihmismielen toiminta yhteiskunnalliseen yhteyteen. Hän kuvaa elokuvissaan tarkkanäköisesti ihmisyyden piirteitä ja yhteiskunnan rakenteita, jotka vaikeuttavat ihmisen elämää. Hän kuvaa mm. ihmisten tavoitteita ja pettymyksiä, normien ja itsenäisen ajattelun ristiriitoja, sekä pelkoja ja väkivallan rakenteita. Bela Tarrin kuvaustapa näyttää ihmisten toimet ilman moralisoivia arvoasetelmia. Näin katsojalle jää tilaa sekä haastetta luoda omat käsityksensä henkilöistä ja tapahtumista.

Olen muistellut erästä työharjoitteluni aikana kuulemaani Tarrin haastattelua, jonka paikallinen nuori toimittaja teki keskittyen Tarrin elokuvien yhteiskunnallisuuteen. Muistan sen keskeisen sisällön olleen seuraava: "*Ihmiset haluavat olla onnellisia, mutta elämässä on paljon esteitä onnellisuuden tiellä. Taiteilija voi osoittaa näitä esteitä, sekä niiden vaikutuksia elämään, ja auttaa ihmisiä ymmärtämään paremmin elämäänsä.*"

Sodankylän elokuvajuhlilla vuonna 2012 näin lisää Bela Tarrin elokuvia. Hän oli itse paikalla kertomassa työskentelystään. Tuolloin hän kertoi myös suunnitelmistaan elokuvakoulun perustamisesta ja piti hakijoiden tärkeimpänä ominaisuutena sitä, että hakijalla on kiinnostus tehdä elokuvaa ja että kamera pysyy kädessä. Kouluunsa hän kokoaisi elokuvataiteen mestareita jakamaan tietämystään ja kokemuksiaan elokuvasta ja elämästä. Tarr vaikutti sympaattiselta ihmiseltä ja tuntui, että häntä ei olisi kovin vaikea lähestyä. Kun sitten koululla vuonna 2013 luin sähköpostimuistutuksen työharjoittelusta keksin, että kyseinen koulu olisi unelmieni työharjoittelupaikka.

Minua oli vaivannut tunne siitä, etten ollut osannut hakea minua ympäröivältä taiteen kentältä tarpeeksi innokkeita ja inspiraatiota tekemiseeni. Kaipasin syventymistä ihmisen elämän ymmärtämiseen sekä ihmisyyden käsittelyyn taiteen keinoin. Minua kiinnosti myös ajatus muiden Bela Tarrin oppiin hakeutuneiden tekijöiden kohtaamisesta. Ajattelin, että heitä voisi yhdistää sama viehtymys Tarrin tapaan kuvata ihmistä. Ajattelin että taiteen tekemisen tekniikoiden sijaan keskeistä olisi ihmisyys itse. Päätin siis käyttää hyväksi Kuvataideakatemian tarjoamia resursseja.

3. Bela Tarr. Werkmeister harmonies, 2000. Still-kuva elokuvasta.

Sinä aamuna, kun tein päätökseni hakea Tarrin elokuvakouluun, tapahtui eräs sattuma. Kohtasin koulun pihamaalla karttaa eksyneenä lukevan naisen. Selvisi, että hän oli kotoisin Sarajevosta. Hän oli todella ystävällinen ja tarjoutui auttamaan minua miten vain osaisi, jos lähtisin Sarajevoon. Emme tavanneet enää hänen kanssaan toistamiseen, mutta sattuma vapautti minussa kytevän päätöksen hakea harjoitteluun.

Elokuvakoulun toiminta oli alkanut vuoden 2013 alusta. Koulun henkilöstössä oli noin viisi työntekijää ja 14 tohtoritason opiskelijaa. 16 uutta maisteritason opiskelijaa saapuivat ympäri maailmaa. Liityin opinnoissani maisteriopiskelijoiden joukkoon. Opiskelijat olivat mukavia ja yhteishenki oli hyvä ja toisia kannustava. Tunsin että minut otettiin hyvin joukkoon. Se oli mukavaa, sillä toimin puolet ajasta toimistossa työskennellen. Ensimmäisten kahden kuukauden aikana toimin Bela Tarrin assistenttina.

Kokonaisuudessaan olin Film Factoryssa sen syksyn lukukauden. Jaoin työhuoneen Bela Tarrin kanssa ja toimitin monenlaisia asioita. Välillä oli vaikea ottaa haltuun oma roolini ja vastuuni, sillä koin hankalaksi tasapainotella opiskelijan roolin ja työntekijän roolin välillä. Koko koulu oli oikeastaan jonkinasteisessa kaaoksessa ensimmäiset kolme kuukautta. Opinnot etenivät kuitenkin intensiivisinä ja haastavina koulun struktuurin rakentumisen ohessa. Oma syventymiseni opintoihin oli vaihtelevaa, koska jouduin olemaan kursseista enimmäkseen puoletkin pois. En myöskään voinut käyttää koulun kameraa enkä editointilaitteita, sillä ne olivat opiskelijoiden ahkerassa käytössä. Näin omien videoiden teko jäi hyvin vähäiseksi. Olin kuitenkin todella tyytyväinen saadessani opiskella Tarrin koulutuksessa. Koulu itsessään tarjosi hienot puitteet opiskelijoille tutustua elokuvan maailmaan. Oman oleskeluni aikana siellä oli monipuolinen kattaus erilaisia opintoja.

4. Bela Tarr. Werkmeister harmonies, 2000. Still-kuva elokuvasta.

New Yorkin nykytaiteen museon MOMA:n liikkuvan kuvan kuraattorina yli kolmekymmentä vuotta toiminut Jytte Jensen piti kaksiviikkoisen elokuvaluentosarjan, jossa hän keskittyi eri elokuvantekijöiden ilmaisukielien kehittymiseen. Elokuvaohjaaja Pedro Costa opetti lähinnä tohtoriopiskelijoita, mutta hän piti kaikille avoimen päivän kestävän luennon slummiin sijoittuvan elokuvansa *Vandan huoneessa* kuvausprosessista. Hän kertoi yhteistyöstä slummin ihmisten kanssa, sekä slummissa viettämästään ajasta. Hän oli esimerkiksi hyväksyttänyt toistamiseen elokuvan slummin asukkailla ennen sen valmistumista lopulliseen muotoonsa. Costan opetuksessa käsiteltiin paljon ihmisten välistä kanssakäymistä. Muutenkin koulutukseen liittyi paljon merkityksellisiksi kokemieni asioiden pohtimista. Monet merkitykset kietoutuivat syvällisesti ihmisenä olemisen eri muotoihin. Elokuvien sisältöanalyyseissa keskityttiin todelliseen elämään ja sen ymmärtämiseen.

Harjoitteluni aikana koulussa vierailivat myös mm. ohjaaja Guy Madding ja kriitikko Jonathan Rosenbaum. Välitin Rosenbaumille suomalaisen elokuvahelmen Maa on syntinen laulu. Ranskalainen dokumenttielokuvan asiantuntija Thierry Garrel piti kurssin, jonka aikana teimme omakuvat.

Opiskelijoiden kirjo oli värikäs. Kaikilla ei ollut juurikaan taustaa elokuvan parissa, toisilla taas oli enemmänkin. Opiskelijoilla oli hyvin erilaiset otteet kuvaukseen, ja on ollut mielenkiintoista seurata, miten heidän työnsä on kehittynyt opintojen jälkeenkin. Singaporesta kotoisin oleva Ghazi Alqudcy sanoi koulun päätyttyä opintojen tuntuneen paljon “kuuntelemisen” oppimiselta. Sarajevo loi oman merkityksellisyytensä tähän elämän kuuntelun oppimiseen omalla lähihistoriallaan.

Vierailin Sarajevossa uudestaan vuonna 2015, jolloin Film Factoryn maisteriopiskelijoilla oli lopputöidensä esitykset meneillään. Olin pitänyt yhteyttä joidenkin opiskelijoiden kanssa ja halusin tavata heitä vielä ennen kaikkien erkanemista omille mailleen. Noihin aikoihin koulun johto oli vaihtunut ja koulun uusi suunta tuntui jo olevan paljon vahvemmin kohti kaupallista elokuvaa.

Bela Tarrissa minua kiinnosti hänen tietty asenteellinen ehdottomuutensa. Kuvataideakatemiassa olin odottanut kriittistä opiskeluympäristöä. Ajattelin, että ehkä Sarajevon koulussa näkisi rohkeampaa kriittisyyttä taiteen tekemistä kohtaan. Tarr oli opettajana tiukka ja vaati ihmisiltä paljon. Mielestäni hän oli myös kannustava ja näkemäni perusteella tunsin, että opiskelijoita tuettiin vahvasti omiin suuntiinsa. Bela Tarr oli monipuolinen persoona, vaikkakaan ei kaikista helpoin. Bela Tarr on eräs eniten arvostamistani elävistä taiteilijoista. Arvostukseni liittyy hänen kykyynsä kuvata ihmisyyttä monimerkityksellisellä ja

syväluotaavalla tavalla. Elokuvissaan hän osoittaa ymmärrystä, arvostusta sekä kunnioitusta ihmisten monipuolista elämää kohtaan. Bela Tarria lainaten: *"Ihmiset haluavat nähdä itsekunnioitusta."* Hän painotti oppilaille tätä asiaa toistamiseen.

Tarrin tapa kuvata elämän arkisia toimia tarkkaan ja niiden todellisen ajallisen keston verran, osoittaa mielestäni arvostusta elämän juurevia merkityksiä kohtaan. Useissa Tarrin elokuvissa näytetään pitkiä kävelykohtauksia, joissa siirtymiselle paikasta toiseen antaa katsojille aikaa ajatella tapahtuvilla olevaa. Myös kävely itsessään on kiehtovaa katsottavaa ja koettavaa, kun kuvaan on rajattu oleellinen otos ympäröivästä maailmasta. Elokuvassa *Werkmeister harmonies* kuvataan pitkään kodin lämmittämistä ja paikkojen järjestelyä, näyttäen tällaisten askareiden paikkaa ja merkitystä elämässä. Yleensä tämän kaltaiset kohtaukset leikataan elokuvista pois, koska halutaan karsia pois kaikki "turha". Mielestäni Tarrin painottaman itsekunnioitus liittyy ihmisten välisen kanssakäymisen lisäksi myös elämän arkisten merkitysten löytämiseen, ymmärtämiseen ja niiden kunnioittamiseen. Ihminen on osa ympäristöään ja muualle kohdistuva kunnioitus voi peilautua myös itseä kohtaan. Vaikkakaan ei ikävä kyllä välttämättä peilaudu.

Ajattelen olevan mahdollista, että syvällinen samaistuminen heikoille jäävän rooliin, voi joissain tapauksissa auttaa ihmisiä näkemään väärinkäytösten seurauksia, ja vaikuttaa siten ihmisten käytökseen väärinkäytöksiä vähentävästi.

5. Bela Tarr. Werkmeister harmonies, 2000. Still-kuva elokuvasta.

Tarr on ilmaissut sanomansa nuoren polven elokuvantekijöille seuraavasti: "*Olkaa radikaalimpia kuin minä*."

3. *PÄLVI*

6. Venla Roponen. Pälvi 2019. Still-kuva elokuvasta.

Lyhytelokuvan syntyprosessi oli hyvin spontaani. Seuraavassa kerron *Pälvi* -teokseni synnystä ja pitkästä valmistumisprosessista sekä sen esitysmuodoista ja -kokemuksista.

Pälven synty - kuvaushetket

Eräs perjantai-ilta keväällä 2012 vietin itsekseni aikaa kotonani Helsingissä Puistolassa. Asuin ystäväni kanssa tuolloin suuressa paritalossa, jossa minulla ja talon muilla asukkailla oli käytössä todella suuri pihapiiri, johon kuului laajalti peltoaluetta, piharakennukset, hiekkainen pihatie, sekä nurmialueita omena- ja kirsikkapuineen, raparpereineen ja marjapensaineen.

Sinä iltana olin kyllästynyt perjantai- hulinoihin kaupungilla, ja päätin jäädä itsekseni kotiin. Oli vielä valoisaa, mutta illan tulo häämötti jo nurkan takana. Päätin alkaa haravoimaan syksyn lehtiä, jotka olivat paljastuneet lumen alta. Kun olin haravoinut pienen hetken hienon hienoisessa sateessa, joka oli niin hento että sitä hädin tuskin tunsi, päätin tehdä lumesta jonkinlaisen lumiukon. Olin halunnut tehdä lumiukon koko talven, mutta sopivaa hetkeä ei ollut tullut ennen kyseistä iltaa. Pihallamme oli yksinkertaisesti rakennettu nuotiopaikka. Olimme rakentaneet tulipaikan tiilistä ja pyöritelleet ympärille istuimiksi suuria koivupölkkyjä. Päätin rakentaa lumiukon istumaan nuotiopiiriin.

Olento
Sen muotoileminen oli todella ihanaa ja siitä tuli lopulta hieman epämääräisen näköinen olento. Se muistutti ihmistä siinä määrin, että sillä oli jalkoja muistuttavat raajat, jotka ulottuivat maahan. Sen muu keho oli suhteellisen kompakti ilman viitteitä muista ulkonevista raajoista, päätä en havainnut muotoiltuna erikseen, mutta jollakin lailla tunsin pään sijaitsevan kuitenkin hahmon korkeimmalla kohdalla. (Hahmo oli mielestäni mukavan vapaa muistuttamaan olennaisesti mistään, joka olisi määritellyt sen henkeä minulle tuttuna jostain muusta yhteydestä. Ihmiseltäkään se ei siis jaloista huolimatta tuntunut.)

Se istui pölkyllä, ja kun se oli valmis, sen läsnäolo tuntui niin hyvältä että päätin hakea sisältä viskipullon ja tulla istumaan sen kanssa nuotiopaikalle hetkeksi.

Viihdyin siinä tovin, mutta innostuin pian ajatuksesta tehdä myös toisen hahmon seuraksemme, ja niinpä tein. Lunta oli ympärillä enää niukasti ja sain hakea puhdasta, valkoista lunta koko ajan vain kauempaa. Kun se oli valmis, sen henki tuntui taas kiehtovalta ja innostuin taas tekemään uuden. Lopulta jokaisen kahdeksan pölkyn päällä istui omanlaisensa hahmo. Pimeä oli laskeutunut päivän päätteeksi ja join viskiä hahmojen seurassa. Kun tuli kylmä sytytin nuotion piiriimme. Itse istuin eräällä yksinkertaisella pitkällä penkillä, joka oli myös ollut piirissä alun perin sinä päivänä. Hahmot eivät sulaneet tulen lämmöstä, ainakaan silminnähtävästi.

Istuin aikani tuolilla miettien asioita ja katsellen hahmoja, joiden seura oli käynyt jo pitkäveteiseksi, kunnes sain idean hakea videokamerani. Lähdin hakemaan vanhaa vhs - kameraani, joka oli alun perin ollut laadultaan ammattikäytössä ja suurikokoinen laite. Akun puutteesta johtuen, sitä ei voinut käyttää ilman verkkovirtaa, ja niinpä jouduin etsimään jatkojohtoja talon eri nurkista. Liitin niitä yhteen ja suojasin liitoskohdat tiukkaan teipillä suljetuilla muovipusseilla. Sain pitkän työn jälkeen kameran tulipaikalle tallentamaan sitä outoa näkyä, kun nuo kahdeksan valkoista olentoa loistavat tulen ääressä.

Kamera
Olin saanut kameran tuetuksi puutarhatuolilla ja kun laitoin vihdoin kameran päälle, meni kamera rikki. Tutkin asiaa yöllä, sekä jälkikäteen myöhemmin ja näin asia todella oli. Minulla oli vielä joskus olemassa tuo lyhyt pätkä kuvaa erään kasetin alussa. Kuva näytti pimeydestä johtuen mustavalkoiselta. Mustasta yöstä erottui vain valkoinen tulen leisku, sekä paikoillaan valoa hohkaavat hahmot. Video oli lyhykäisyydessään kumma. Sen kesto oli arviolta n. 4- 6 sekuntia.

Menin nukkumaan tyytyväisenä ja hieman jännittyneenä.
Seuraavana aamuna heräsin aamu-viideltä ja kurkistin sängyltäni ulos ikkunasta. Siellä olivat valkeat hahmot joissa oli kasassa talven viimeisimpiä lumia. Aamun sarastaessa lumet olivat kadonneet jo niin vähäisiksi, että hahmojen lisäksi valkeaa löytyi pihalta enää pieni kasa erään puun juurelta.

Ajattelin heti että hommaan pikimmiten jostakin videokameran, sillä halusin tallettaa sen ainutlaatuiseksi kokemani hetken, johon kuuluivat nämä kahdeksan lumiveistosta joilla koin olevan oma henkensä. En käsitellyt niiden olemusta syvemmin sinä päivänä, koska puuhaamiseni oli niin antoisaa ja intensiivistä. Myöhemmin videomateriaalia katsoessani olen huomannut liittäväni hahmoihin erilaisia ajatelmia, jotka ovat määrittäneet niiden merkitystä sekä olemusta. Koen että se, mitä koin silloin hahmojen olemuksesta, olisi myös siirtynyt videomateriaalille jota niistä kuvasin.

Sain hankittua lauantaiaamuna kameran tädiltäni, joka asui lähistöllä. Olin yrittänyt tavoitella kameraa useasta paikasta, mutta kotivideokuvaus- käyttöön tarkoitettu mini DV- kamera oli ainut minkä käsiini sain. Siinä oli heikko akku ja päädyin kuvaamaan suurimman osan materiaalista jatkojohtojen avulla, jotka olin nivonut aiemmin yhteen. Jatkojohtojen mitta toi tietynlaisen rajauksen alueeseen jolla kuvausta suoritin, ja luulen että niukan aluerajauksen mukaan tuoma samojen kuvakulmien toistuvuus on tuonut hyvän piirteen kuvan sisällön esittämiseen. Myös laajan alainen pihapiiri, luonnon elementteineen on esitetty kokonaisuudessaan nuotiopiirin läheisyydestä käsin, mikä pitää fokuksen kasassa teosta tukevalla tavalla.

Sulaminen

Aloitin kuvaamisen, ajatuksenani kuvata kuinka hahmot sulavat auringossa. Kontrasti vihreän nurmen ja hahmojen välillä oli mielenkiintoinen. Kuvaaminen oli hyvin intensiivistä ja kesti useita tunteja. Kuvasin hahmoja kuin henkilöitä, käyttäen kuvakulmia ja kuvakokoja, jotka ovat tuttuja ihmisten esittämisestä. Kuvasin niitä myös kokeillen erilaisia lähestymistapoja, keskittyen esimerkiksi niiden yksityiskohtiin ja liikuttaen kameraa niiden lähellä kuin kuvaten niitä jonkinlaisina objekteina. Se ei kuitenkaan tuntunut sopivalta ja päädyin käyttämään enimmäkseen ensiksi mainitun kaltaista kuvaustapaa.

Päivän aikana hahmot sulivat sulamistaan pikkuhiljaa paljastaen lumeen sekoittuneet oksat ja muut pienet luonnonkappaleet. Ympärillä kulkevat muurahaiset ja perhoset, linnut sekä tuuli antoivat oman osansa pilvien ja puiden elävöittämiselle.

Kuvatessa tuntui, että ympärillä tapahtuu koko ajan jotain oleellista ja havainnot johtivat aina toisiin, löytäen mukavia yhteyksiä kuvien välille. Pidin muistaakseni yhden hyvin lyhyen tauon työskentelyn lomassa, mutta muuten taisin tutkailla maailmaa lähinnä kameran takaa. Pidin kameraa päällä pitkiä pätkiä, jotta olisin mahdollisimman nopeasti valmis kuvaamaan mielenkiintoisia havaintoja. Minulla on näin jälkikäteen muisto, että en olisi juurikaan tietoisesti valikoinut kuvattavia kohteita, vaan kuvat johdattivat sopivalla tavalla työprosessia eteenpäin. Paitsi jossain vaiheessa sain päähänpiston puuttua radikaalisti tapahtumien kulkuun. Voi olla, että keskeytin työn hetkeksi tunnustellakseni kannattaako ideaa toteuttaa, sillä niin yllättävältä ja oudohkolta se tuntui.

Varjo

Päätin kuitenkin tehdä eleen, että poistan nuotiopiiristä sen pitkän puisen penkin ja sytytän ikään kuin siitä sitten tulen piirin keskelle. Päätin animoida penkin maahan laskeutumisen myöhemmin ja pikkuhiljaa laskin vuorotellen penkkiä eri päistä kohti maata. Siinä oli kapeat jalat ja sain painettua sitä maan sisään. Ennen kuin penkki vajosi maahan, oli nuotiopaikkaa alkanut pimentämään suuri varjo. Olin kiinnittänyt huomiota kuvauksissani myös valon ja varjon vaihteluille ja tämä varjo oli hyvin selkeästi huomattava. Sillä sen synnytti suuri talo, jota ei näkynyt kuvassa. Varjosta ei mielestäni varsinaisesti huomaa että se on talon varjo, mutta minusta siitä tulee vaikutelma että se on jonkin ihmisen tekemän asian varjo, sillä se on niin selkeän kulmikas. Muussa materiaalissa näkyy suhteellisen vähän viitteitä ihmisten läsnäolosta ja mielestäni luonnon elementit kuten puut ja pilvet ottavat suuremman roolin teoksen miljöönä.

Eli tämmöinen yllättävä käänne tulee videossa esiin, että kun hahmot ovat aikansa sulaneet auringonpaisteessa, lipuu varjo niiden ylle, penkki vajoaa maahan, nuotioon ilmestyvät lankut ja nuotio syttyy palamaan. Sen jälkeen hahmot siirtyvät istumaan tulen ääreen niin että vesi valuu paikoittain aivan pienenä norona. Siinä istuen hahmot sitten alkavat kaatumaan pikkuhiljaa kohti tulta. Lopulta hahmot

yksitellen tipahtavat tuleen, sammuttaen sen. Kaksi yksilöä jää vielä nuotion reunalle, ja keskittyminen kohdentuu taas pilvien kulkuun ja ympärillä tapahtuvaan liikkeeseen eri elementeissä ilmentyen.

7. Venla Roponen. Pälvi 2019. Still-kuva elokuvasta.

‘

Tulkinta

Teos on kestoltaan kymmenen minuuttia. Pälvin editoinnin prosessi on ollut pitkä, ja se on tapahtunut seitsemän vuoden aikana muiden töiden ohella. Teos on hakenut muotoaan monin eri painotuksin, joskin tärkeimmät raamit ovat syntyneet lähes koko ajan samat kuvamateriaalin pohjalta. Mietin pitkään, haluanko esittää teosta julkisesti, vai pidänkö sen vain omana ilonani ja harjoitustyönäni. Teknisiä ongelmia riitti. Esimerkiksi yksi kasetti kolmesta on kadonnut ennen lopullisen version valmistumista. Lähes valmiita versioita on kadonnut mm. koneiden kaatumisen ja kovalevyjen rikkoutumisen vuoksi. Olenkin miettinyt sovellunko luonteeltani työskentelemään tämän kaltaisen tekniikan pariin. Lopulta koen, että kaikki on mennyt oikein hyvin, sillä olen saanut rauhan hautua työni parissa silloin kun siltä on tuntunut.

Vakavimpana hidasteena prosessia pitkitti oma suhtautumiseni ajatukseen materiaalin “vakavasti otettavuudesta”. Tällä tarkoitan pohdintojani siitä, onko teos esitettävissä julkisesti.
Ajatus liittyi teoksen tulkinnan mahdollisuuksiin. *Pälven* kuvaamisen prosessi oli ollut ikään kuin omaa leikkiäni. Seurasin intuitiotani ja kuvausprosessi virtasi eteenpäin ilman, että suunnittelin tarkasti etukäteen, mitä tapahtuu seuraavaksi. Koin ristiriidan prosessin ja tulkintojeni välillä suureksi. Tulkitsen useissa tapauksissa teoksiani kesken prosessin tai prosessin päätyttyä, mutta tällä kertaa minun oli vaikea asettua minkään tulkintani taakse. Lopulta päätin, että haluan tehdä työn täysin valmiiksi ja nähdä mitä työstä lopulta voi tulla, vaikkakin tiedostin vahvasti epäileväni haluanko seisoa teoksen sisällön tai mahdollisten tulkintojen takana. Itse näin *Pälvessä* asioita, joiden käsittely tuntui jokseenkin banaalilta kyseisessä muodossa. Yritin selvittää pitkään, kantavatko hahmot tulkintojani vai ovatko omat tulkintani täysin irralliset kuvaamastani maailmasta. Mietin ovatko materiaaliin projisoimani mielikuvat liian vaativia aiheita, jotta niistä voisi ammentaa mitään tärkeältä tuntuvaa kokemusta lumisten hahmojen kautta?

Teoksen puolenvälin tienoilla tapahtuu käänne, jossa luonnollisen hitaan sulamisprosessin tempo kiihtyy. Minulle tämä käänne ilmentää ihmismielen ja ihmisyyden ominaisuuksia. Käänne alkaa videossa kun, kun tuoli vajoaa maahan ja syttyy nuotioon. Ilman tätä käännettä lumiukot olisivat saaneet sulaa luonnollisen rytmin saattelemina uuteen materialiseen muotoonsa. Penkin laskeutumisessa maan alle on jotain epärealismin tuntua, joka voi pistää silmään muuten luonnollisessa tapahtumien kulussa.

8. Venla Roponen. Pälvi 2019. Still-kuva elokuvasta.

Käänne syntyi kun spontaanisti päätin siirtää hahmot nuotion reunalle. Katselin ja kuvasin lumihahmojen sulamista nuotion tiilillä. Kuvaaminen kävi intensiivisemmäksi kuin aiemmin. Hahmot sulivat yhä nopeammin. Sain idean hakea ohutta ompelulankaa ja saattaa sen avulla hahmot nuotioon. Sulamisen kiihtynyt tempo oli ehkä tarttunut minuunkin. Innostuin tavasta saattaa prosessi loppuun nopeammin. Ehkä videokasetitkin olivat jo loppumassa, en muista varmasti. Olisin syössyt kaikki hahmot nuotioon, mutta minulla kävi tuuri: kaikki eivät tipahtaneetkaan hiillokseen. Yhden tuuppasin nopeasti muiden

perään, kun yletyin siihen kameran luota helposti. Olin lopulta todella tyytyväinen, kun kaksi hahmoa jäi reunalle jatkamaan sulamistaan.

Videon lopetus arvelutti minua, enkä ollut varma haluanko esittää materiaalia julki. Henkilökohtaisesti liitän kuvausprosessin kulkuun ihmiskunnan taipumuksen viedä “kehitystä” eteenpäin, nostaen kehityksen potenssia, kyseenalaistamatta ensisijaisesti tämän kehityksen merkitystä elämälle. Oma mukava hetkeni lumiukon tekemisestä päätyi lopulta suoranaiseen joukkotuhoon. Olen päätynyt ajattelemaan että teoksen lopetus syntyi minun ja sattuman kauppana. Sattumus kahden viimeisen hahmon suhteen toi teokseen lopetuksen, jota saatoin itsekin katsella ja jonka tunsin lopulta voivani esittää myös julkisesti.

Työprosessin aikana olen projisoinut teoksen tapahtumiin mm. elämän kiertokulkua ja ihmisen mahdollisuutta ymmärtää oma kuolevaisuutensa. Kuolevaisuuden ymmärtämiseen liittyy myös ihmisen kyky käsitteelliseen ajatteluun. Käsitteellisen ajattelun mahdollisuus on mielestäni yksi perusta ihmisyydelle ja olen projisoinut työhön myös käsityksiäni ihmisen itsenäisen ajattelun merkityksestä, auktoriteettiuskosta, sekä uskosta “kaikkivaltiuuden” olemassaoloon.

Teoksen esille saattamisen yhteydessä olen lopulta päätynyt näkemään teokseni jonkinlaisina raameina erilaisille tulkinnoille: olen keskittynyt elämän kiertokulun esittämiseen sekä ihmisen ja luonnon suhteen kuvaamiseen.

Työn prosessi

Monet teknilliset seikat häiritsivät minua teosta työstäessäni useaan eri otteeseen. Värillisessä kuvassa näkyi esimerkiksi vihreitä viiruja, jotka loistivat taivaalle lumisista hahmoista. Myös äänimaailman teko toi hankaluuksia prosessiin. Yksi hidastuttava ja yllättävä elementti liikkuvan kuvan parissa työskentelyssä oli se, kuinka paljon tulkinnan variaatioita mahtuu alati muuntuvaan kuvaan. Kun esitin keskeneräistä työtä joillekin opettajille ja oppilaille, minulle selkeni, että *Pälvi* nähtiin osana kokeellisen elokuvan genreä. Aluksi se tuntui mukavan helpottavalta. Genreen sopii huonolaatuinenkin kuva, ja muutenkin se sallii vapauksia vaatimuksista tehdä videota mihinkään tiettyyn suuntaan. Myös teoksen editointiin oli helpompi keskittyä, kun narratiivi sai elää omassa rauhassa ilman paineita mukautua ennalta määrättyihin raameihin.

9. Venla Roponen. Pälvi 2019. Still-kuva elokuvasta.

Koen kokeellisen elokuvan jäävän helposti marginaalisen yleisön kohteeksi, enkä toivoisi suuntaavani tekemistäni siihen suuntaan. Vaikkakin *Pälvi* poikkeaa vahvasti valtavirran kuvastosta, toivoisin sen tavoittavan myös ihmiset, jotka eivät yleensä ole välttämättä suuntautuneet taiteeseen taikka kokeellisen elokuvan pariin.

Mustavalkoisuus

Kuvan laatu häiritsi minua pitkään. Jossain vaiheessa päädyin kääntämään kuvan mustavalkoiseksi. Olin ollut pitkään viehättynyt mustavalkoisesta kuvauksesta ja muutos tuntui luonnolliselta ja toimivalta. Andrei Tarkovski kirjoitti kolmekymmentä vuotta sitten: *"Väri on tällä hetkellä elokuvassa pikemminkin kaupallinen välttämättömyys kuin esteettinen kategoria."* Vaikka taide- ja kokeellinen elokuva usein onkin mustavalkoista, koen tarpeelliseksi avata näkökulmaani valintaani liittyen. Valinta ei ollut "pakon sanelema". Mieleeni olivat jääneet seuraavat Andrei Tarkovskin sanat ja ne puoltavat mielestäni hyvin mustavalkoisen kuvan luonteenlaatua: *"Värin kokeminen on fysiologinen ja psykologinen ilmiö, eikä siihen tavallisesti kiinnitä sen kummempaa huomiota. Väriä on pyrittävä neutralisoimaan, jotta sen vaikutusta katsojaan voitaisiin säädellä. Nykyään ammattitaidolla tehdyn keskinkertaisen elokuvan katsominen muistuttaa usein värikuvalehden selailua. Värikuvaus on ristiriidassa kuvan ilmaisuvoiman kanssa. Miksi, vaikka kamera näemmä ainoastaan tallentaa todellista elämää, värikuvasta silti miltei aina huokuu niin uskomattoman hirveä valheellisuus? Ilmeisestikin kyse on siitä, että mekaanisen täsmällisesti toistuneesta väristä puuttuu taiteilijan näkökulma. Outoa kyllä, huolimatta siitä, että meitä ympäröivä maailma on värillinen, mustavalkoinen elokuva on lähempänä taiteen psykologista, naturalistista totuutta."*
(Mukaillen lainattu. Andrei Tarkovski, Vangittu aika, s. 175, Love Kirjat, Helsinki, 1989.)

Koen, että myös *Pälvessä* jää enemmän tilaa keskittyä kuvan tapahtumiin ja esimerkiksi kevään valoon, kun hahmojen ja ympäristön välinen kontrasti ei näyttäydy yhtä räikeänä kuin värikuvassa.

‘

10. Venla Roponen. Pälvi 2019. Still-kuva elokuvasta.

11. Venla Roponen. Pälvi 2019. Still-kuva elokuvasta.

12. Venla Roponen. Pälvi 2019. Still-kuva elokuvasta.

Hiljaisuus

Pälvi on mykkäelokuva. Olen tehnyt siihen vuosien aikana useita eri variaatioita sen äänimaailmaan, mutta en ole onnistunut saamaan aikaan ääniä, jotka olisivat tyydyttäneet minua. En ole myöskään pystynyt panostamaan tarpeeksi yhteistyöhön, joka olisi mahdollistanut jonkun toisen taitojen hyväksi- käyttämisen työskentelyssäni. Samalla olen ollut myös viehättynyt ajatuksesta, että elokuva toimisi lopulta mykkänä. Kun vielä työstin ääniä, olin päätynyt siihen, että naturalistinen äänimaailma

tukisi teosta parhaalla mahdollisella tavalla. Ajattelin naturalistisuuden tuovan kuvaan ajattomuuden tuntua. *Pälvi* alkoi myös muistuttaa vanhaa arkistomateriaalia. Mielestäni äänien pois jättäminen vahvistaa entisestään näitä kahta ominaisuutta.

Pälvi esitettiin Helsingissä *Kaipuu* -mykkäelokuvafestivaaleilla keväällä 2018. Silloin paikalla oli muusikkoja, jotka improvisoivat elokuvaan äänimaailman paikan päällä. Improvisointi osui mielestäni P*älven* luonteeseen todella hyvin, vaikkakin korostaen sen synkkiä vivahteita. Pidän äänimaailman jonkinlaista "neutraaliutta" tärkeänä. Äänettömyys voi pysäyttää olemisen kokemuksen nykyisessä äänitulvassa ja korostaa hiljaisuuden harvinaisuutta ajassamme.

13. Venla Roponen. Pälvi 2019. Still-kuva elokuvasta.

Ajattelen, että Pälven marginaalinen muoto, mustavalkoisuus, hitaus ja mykkyys, voisi koskettaa nykypäivän ihmisiä olemuksellaan, joka on monella tapaa päinvastainen aikakautemme luonteeseen nähden. Koen, että teos on vielä hyvin vahvasti sidoksissa aikaisempaan työskentelyyni ja kaukana tavoitteistani kuvata ihmisiä, elämää ja ihmisyyttä enemmän oman kokemusmaailmani ulkopuolelta. Olen asettanut itselleni tavoitteeksi harjoitella sitä, miten kuvata liikkuvan kuvan ilmaisun keinoin laajempia ilmiöitä ja asiakokonaisuuksia, kuin olen aiemmin kokenut pystyväni liittämään yksittäiseen kuvaan. Koen *Pälven* jonkinlaisena risteyskohtana työskentelyssäni.

Dokumentaatio Kuvan keväästä 2019

Pälvi esitettiin osana elokuvanäytösten sarjaa vanhassa Orioni- elokuvateatterissa. Vuosi oli ensimmäinen, kun Kuvataideakatemian kevätnäyttely laajentaa esitystilojansa myös suoranaisesti elokuvataiteen pariin. Esillä oli kolme muuta lyhytelokuvaa, sekä yksi kokopitkä elokuva.

Elokuvan näyttäminen suurelta kankaalta toimi suhteellisen hyvin. Olin jälkikäsitellyt manuaalisesti kotikameralle kuvattua mini dv- materiaalia, jotta kuvanlaatu ei pistäisi pahasti silmään. Elokuvan seinälle projisointi, ja Blackmagic - kameralla tehty uudelleen kuvaus pehmensivät kuvaa, siten että kuvan laatu ei häirinnyt enää mielestäni katsomiskokemusta merkitsevästi. Ennen jälkikäsittelyä kuvassa näkyi mini dv- nauhalle ominaiset, kuvaa limittäin “eteenpäin” vievät viivastot, jotka mahdollistavat kuvan vaihtuvuuteen liittyvät liikkeen.

Elokuva oli mykkä, mutta olin tehnyt siihen kuitenkin ääniraidan “ilmentämään hiljaisuutta”. Työn lopputulos ei tyydyttänyt minua enää elokuvateatteriin vietynä, sillä hiljaisuutta esittävä ääniraita kuului liian hiljaisella. Olin äänittänyt erilaisia äänentaajuuksia, ja löysin mielestäni hyvin teoksen tunnelmaan sopivan. Ongelmana oli asettaa äänentasot kohdilleen teatterinäytöksiä varten. Lopulta ääniraitaa ei kuulunut ollenkaan, ja koin että hienosäätö äänentason parantamiseksi olisi voinut parantaa katsomiskokemusta. Mielestäni täydellinen hiljaisuus tuntui kolkolta. Tuntui että kaiuttimista olisi ollut hyvä kuulua sen kaltainen ääni, että olisi kuulostanut kuin ne olisivat olleet päällä. Jokin pienen pieni ääni olisi voinut antaa

elokuvan vastaanottamiskokemukselle täyteläisemmän tunnun tilasta, jossa teos vastaanotettiin. Siten se olisi voinut lisätä katsomiskokemuksen intensiteettiä.

Vastaanotto elokuvasta oli monipuolinen. Sain kannustusta, ja sain myös kuulla että videolla tapahtuvaa käännettä sen narratiivissa ei ymmärretty. Se jäi vaivaamaan jotakuta. Ymmärrän sen täysin, sillä se oli vaivannut minuakin seitsemän vuoden ajan. Ymmärsin narratiivin käännettä, mutta en ollut varma sen kuuluvuudesta paikoilleen. Sain myös positiivista palautetta siitä, että teos tuntui yllättävältä omaperäisyydessään. Aiemmin olin esittänyt *Pälven* koulun seminaareissa, joissa olin käynyt keskustelua siitä, kuinka sisältö tulkittiin, ja sisällöstä en kuullut paljoakaan uutta. Orion tuntui hyvältä paikalta nähdä *Pälvi.* Siellä teos näyttäytyi ympäristössä, jota vasten sen oli tarpeellista itselleni näyttäytyäkin.

14. Venla Roponen. Pälvi 2019. Still-kuva elokuvasta.

4. ‘’KEVÄT, MUUTOS JA ELINVOIMA” - Kuvakooste puupiirroksistani

Niin kauan kuin muistan, olen halunnut keskittyä työskentelytapaan, jossa itse teos pyrkii avaamaan itsestään oleellisen. Tarkoitan että kuvan pitäisi riittää avaamaan itse itsensä, ilman teoksen nimeämistä tai muuta selvitystä teemojen taustoista tai ilman tietoja tekoprosessista.

Teosten ympärille kerrytetään monesti paljon teosta avaavaa ja selvittävää tietoa. Aiemmat vaatimukset konkreettisesta tekemisen ja työn taidosta tuntuvat vaihtuvan enemmän teosten ideoiden kielellisen esittämisen taitoon. Kädentaidolle ei ole tarvetta, kun ajattelun ja sen selvittämisen luomat mielikuvat korvaavat itse teoksen.

Henkilökohtaisesti en pidä yleensä mielenkiintoisena tämmöistä suuntausta taiteen kentällä. En voi sanoa pistäväni taiteen sanallistamista vastaan täysin mitoin, mutta ajattelen että kuvan kieli on arvokas, ja olen kiinnostunut vaalimaan sen olemassaoloa. Olen ajatellut vaihtoehtoisen “kielen” etsimisen itseni ilmaisuun, olleen juuri yksi syy, miksi olen päätynyt tekemisiin kuvien kanssa. Useat kuvani pohjautuvat uniini, tai joidenkin hetkien tai ajanjaksojen kokemisiin. Työskentelyni prosessiin liittyy valtava määrä mielikuvia, tunteita ja ajatuksia. Niiden mukanaolo prosessissa vaikuttaa teoksen kulkuun, joka on toisinaan hyvinkin vapaa ja seuraa hetken mielijohteita prosessin kuljetuksessa. Monet kuvien vaikuttimet etsivät työstövaiheessa muotoaan, eikä kirjallinen kieli välttämättä pysty kiteyttämään teoksiin liittyviä kokonaisuuksia. Joskus raamit työssä ovat selkeämmät, joskus kuva hahmottuu vasta pitkän ajan päästä itselleni. Useat työt ovat epäonnistuneet, jos olen yrittänyt löytää tavan kuvata tarkkaan etukäteen valitun ja suunnitellun asiasisällön, ja pysyä kiinni tavoitteessani saada kuvatuksi juuri kyseinen asia. Liikkuvankuvan töissä olen tuntenut kaipaavani jollain lailla selkeämpää lähtökohtaa tai päämäärää, mutta keinot löytää ominaista ilmaisutapaa tuntuvat olevan vielä työn takana.

Seuraavilla sivuilla kuvakooste puupiirroksistani vuosilta 2011- 2017:

15. Venla Roponen. Nimetön, puupiirros, 70 cm / 70 cm, 2011.

16. Venla Roponen. Nimetön, puupiirros, 74 cm / 90 cm 2014

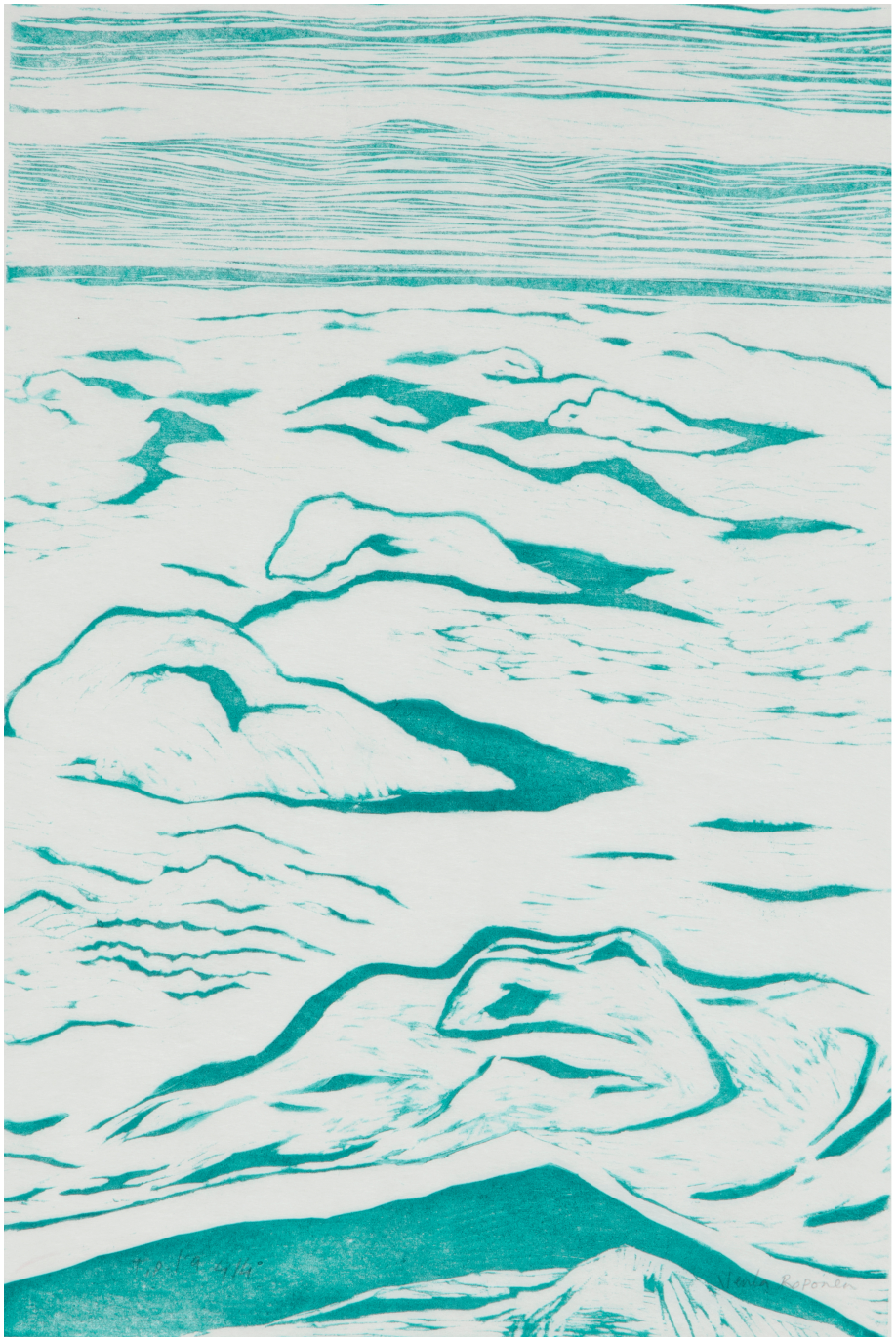

17. Venla Roponen, Ystävyyden kevääseen, 30 cm / 43 cm, 2017

18. Venla Roponen, Elämä on kuoleman koti, puupiirros, 100 cm/ 70 cm, 2015.

19. Venla Roponen. Nimetön, puupiirros, 100 cm / 70 cm, 2013

20. Venla Roponen. Nimetön, puupiirros, 15 cm / 19 cm, 2012

21. Venla Roponen. Tuokioiden maljan täyttymys, puupiirros, 125 cm / 80

22. Venla Roponen. Kevät, sekatekniikka, 125 cm/ 80 cm, 2015

5. “RITUAALIT” - Maalaus

23. Roponen.”Rituaalit”, öljymaalaus, 120 cm / 90 cm, 2019.

Maalaukseni Rituaalit oli esillä Kuvan Keväässä 2019. Piirsin ensimmäiset luonnokset *Rituaalit* -maalauksesta keväällä 2017. Se on eräänlainen omakuva. Ennen lopullista versiota työstin teoksesta kolmea erilaista suurikokoista puupiirrosta sekä yhtä linokaiverrusta. Ennen omilta tuntuneet työtekniikat eivät kuitenkaan nyt tuntuneet sujuvan millään. Tein työstä myös useita luonnoksia esimerkiksi hiilellä ja vesiväreillä.

5.1 Lähtökohdat ja prosessi

Kuvan asetelma pohjautuu omaan elämääni. Kuvan taustalla on tietty hetki ja kokemus keväältä vuodelta 2017. Kaipasin elämääni värejä, joita olin tottunut käyttämään aiemmin taiteessani ja vaalimaan myös henkilökohtaisessa elämässäni. Minulla oli ollut kokonaisvaltaisesti mustan tumma aikakausi ja nyt tunsin, että elämääni oli tullut taas tilaa ja tarvetta väreille. Opintojeni parissa teosta edelsi pitkä kausi, jolloin olin siirtynyt puupiirroksessa värityöskentelyn sijaan yksi- tai kaksiväriseen kuvaan. Tuon vaiheen jälkeen olin myös siirtänyt grafiikan tekemisen tietoisesti syrjään, käyttääkseni opintoaikani liikkuvankuvan harjoittamiseen. Öljymaalaus mahdollisti keskittymisen tekoprosessiin, kiertäen ja kieltäen omat ahdistavat ennakko-odotukseni muihin tekniikoihin liittyen. Maalaaminen mahdollisti myös välittömän ja vapautuneen värien käytön, johon tunsin voimakasta halua aloittaessani maalaamisen syksyllä 2018. Värit ovat pysyneet pääosin samoina ensimmäisistä luonnoksista lähtien. Ne olivat tärkeässä roolissa siinä hetkessä, josta työ on saanut alkunsa ja ne ovat antaneet voimaa. Värien merkitykset perustuvat omakohtaiseen kokemukseeni niiden vaikutuksista.

Aloittaessani pitkästä aikaa maalaamisen öljyväreillä olin todella innostunut maalausten maailmasta ja useanlaisista maalausjäljistä. Ihastelin värejä ja erilaisia muotokieliä ja hain vapautunutta otetta maalaamiseen. Kävin katsomassa Ateneumissa näyttelyn *Kohtaamisia Kaupungissa (Ateneumin taidemuseo 2018).* Kierroksellani keskityin lähinnä maalausten käsiin. Tutkiskelin myös taidekirjoja ja palasin taas joidenkin minua kiinnostavien kuvantekijöiden äärelle. Sain inspiraatiota mm. Marc Chagallista sekä Ernst Kirschneristä. Ateneumissa ihastuin Elga Sesemannin maalauksiin.
Maalaaminen on eräässä opintojeni vaiheessa ollut suuremmassa osassa taideopintojani kuin nykyään. Tuolloin työstin maalatessani useasti yhtä teosta ns. loputtomiin. Maalaus muuntui pikkuhiljaa samalla kankaalla useaan otteeseen täysin uudeksi. Aiemmin maalauksessa minua oli häirinnyt kykenemättömyyteni hallita värien käyttöä. Maalauksissani oli mielestäni liian laaja kirjo värejä. Noihin vuosiin verrattuna värienkäyttöni on muuttunut: grafiikan tekeminen on saanut minut rajaamaan tarkemmin värivalintojani. Puupiirrosten ja aiemmin tekemieni linokaiverrusten luonteeseen kuuluu keskittyminen

kaiverrettavaan kohtaan, koska poistamisen jälkeen sitä ei saa enää laatalle takaisin. Tämä työn luonne on opettanut minua keskittymään ja saattamaan teoksen prosessia selkeämmin kohti sen valmistumista.

Olin vaiheessa, jossa grafiikan työstö ei enää motivoinut ja tunsin, ettei muiden opintojen ohessa ollut tarpeeksi aikaa keskittyä uuden videon valmiiksi saattamiseen. Öljyllä maalaaminen vapautti minut prosessiin, joka tuntui tarpeeksi vieraalta, jotta saatoin keskittyä etsimään rauhassa innostusta työn prosessiin. Halusin tehdä Kuvan Kevääseen työn, joka oli minulle sisällöltään tärkeä. Minulle oli toissijaista, hallitsinko tekniikkaa niin hyvin, että lopullinen teos olisi voinut toimia esimerkillisenä "taidonnäytteenä" teknisessä mielessä. Pidin prosessissa mielessäni oman taiteen tekemiseni kehityskaaren ja tunsin, että teoksen *Rituaalit* maalaaminen toi itselleni varmuutta siitä, että olen oikealla tiellä taiteen tekemisessäni. Koin, että keskittyminen sisältöön ja prosessista inspiroitumiseen oli keskeistä – siitäkin huolimatta, että tarkemmin tarkastellessa työ olisi vaikuttanut epävarmalta pohjalta tehdyltä.

Oma taiteellinen kehityskaareni on tuntunut vaikeina aikoinani ajoittain häiritsevän rikkonaiselta ja epävarmalta sekä hauraalta. En ole halunnut pakottaa asioita etenemään vastentahtoisesti. Olisin toivonut voivani panostaa enemmän liikkuvaan kuvaan. Työn etenemisen ollessa kuitenkin hidasta, olen antanut taiteellisten tekojeni elää pienimuotoista elämäänsä ilman näyttämisen painetta.

5.2 Elämän merkityksiä painottavat rituaalit

Teosteni nimeäminen ei ole minulle mikään itsestäänselvyys, ja mietin pitkään teoksen kohdalla, haluanko ohjata teosta mihinkään tiettyyn katsomiskokemuksen suuntaan. Koin neulasten katkomisen elämässäni pienen aikakauden kestävänä rituaalina, ja myös kuvan tekoprosessi on syntynyt jonkinlaisena rituaalina muutoksen tarpeen hetkellä. Teos liittyi selkeästi omaan suhteeseeni rituaalien maailmaa kohtaan. Halusin nimetä maalauksen tuodakseni esiin rituaalit aikakautenamme, jossa niistä ei paljoa puhuta.

Kuvassa näkyvä "rituaalini" syntyi tosielämässä spontaanisti, tarpeestani löytää keino siirtää synkkiä ajatuksia syrjään mielestäni. Neulasten katkomiseen keskittymällä sain ilmavuutta olooni, joka tuntui toistuvasti tukkiutuvan ahdistavista ajatuksista ja mielikuvista. Spontaanilla teollani ottaa maasta havut ja keskittyä neulasten pilkkomiseen pieniin osiin, löysin

keinon vaikuttaa omaan olemiseni kokemiseen. Saman tien, kun epätoivottu ajatus tunki mieleeni, pilkoin tuoreen neulasen kymmeneen osaan. Siinä oli tarvetta pienoiselle kärsivällisyydelle sekä keskittyneelle sormityöskentelylle. Pidin havuja kotipöydälläni, sekä joskus mukanani joidenkin päivien verran. Havaitsin sitä kautta, miten usein ahdistavat ajatukset olivat läsnä. Olin käynyt tunkeilevia ajatuksia läpi jo kauan ja tuntui, että niillä ei ollut annettavaa, vaan ne olivat vain muuttamassa luokseni vakiasukkaiksi, vaikka eivät olleetkaan toivottuja vieraita. Rituaalini voimistui, kun sitä toisti jonkin aikaa. Sain sitä kautta lopulta hallinnan tuntua olemiseeni. Neulasten katkominen oli yhtä aikaa konkreettinen ja symbolinen ele. Ele oli symbolinen, sillä siihen liittyi tavoite löytää itsestä jotain toivottua voimaa, puuttua itselle tapahtuvaan kokemukseen. Minulla on ollut elämässäni mukana myös muita symbolisia eleitä, joiden kautta olen vahvistanut suhdettani tiettyihin asioihin. Aina välillä olen kaivannut yhteisesti jaettavaksi joitain mielenkiintoisia ja vaikuttavia, intensiivisiä keinoja pureutua eri asioiden kulkuun tai olemukseen.

Olen ajatellut rituaalien voivan painottaa asioiden merkityksiä elämässä. Niiden kautta on jaettu ja voitu käsitellä yhteisesti elämän eri hetkiä, sekä saada hallinnan tunnetta epävarmaan elämään. Rituaalit ovat olleet osana ihmisten arkea ja elämää koko ihmiskunnan olemassaolon ajan, ja kaikenkaikkiaan niitä on käytetty monenlaisiin käyttötarkoituksiin. Itse liitän maalaukseni rituaalien piiriin joiden näkisin voivan auttaa elämän merkityksellisyyden näkemisessä ja sisäistämisessä. Merkityksellisyyksiä voi avata ja jakaa myös taiteen keinoin.

5.3 Dokumentaatio Kuvan keväästä 2019

Maalaukseni Rituaalit oli esillä koulumme galleriassa Exhibition Laboratoryssa. Toin sen paikalle viime hetkellä, enkä ollut ottanut osaa aktiivisesti sen paikan valintaan. Näyttelyn tuottaja Suvi Lehtinen oli luvannut pitää silmällä paikkaa teostani varten. Se sijoitettiin lopulta pylvääseen tilan keskivaiheille. Paikkoja oli valittavana vain jokunen, ja pienen sulattelun jälkeen ajattelin, että pylväs toimi hyvin teokseni esille tuomiseen. Näyttelyssä oli ennätysmäärä osallistuvia taiteilijoita, ja näin kohdennettuna, teokseni äärelle oli mahdollista syventyä rauhassa. Sillä oli etäisyyttä muihin teoksiin sopivasti.

Teos oli vielä märkä sen galleriaan tuodessani. Työn valmistuttua tunsin että työ oli saavuttanut valmiutensa. Näyttelyssä minua vaivasi kuitenkin tunne, että maalauksen virpomisvitsat olisivat voineet saada syvemmän värityksen, joka olisi tuonut mielestäni hyvän tasapainon maalauksen luonteelle.

Sain teoksesta mielenkiintoista palautetta, ja olin iloinen kuullessani että teos kosketti joitain ihmisiä. Kannustavaa oli kuulla Kuvan kevääseen liittyvässä seminaarissa vierailevalta kommentaattorilta Melanie Jordanilta, että hän näki yhteyden maalaukseni ja lyhytelokuvani välillä, ja sanoi näkevänsä teoksissa jonkinlaisen vahvan omalaatuisen maailman.

24. Dokumentaatiota Kuvan kevät 2019- näyttelystä, Exhibition laboratory, Helsinki. Kuva: Heidi Hemmilä.

6. HENRI CARTIER- BRESSON- Rituaalitanssit kuoleman ja elämän rajalla

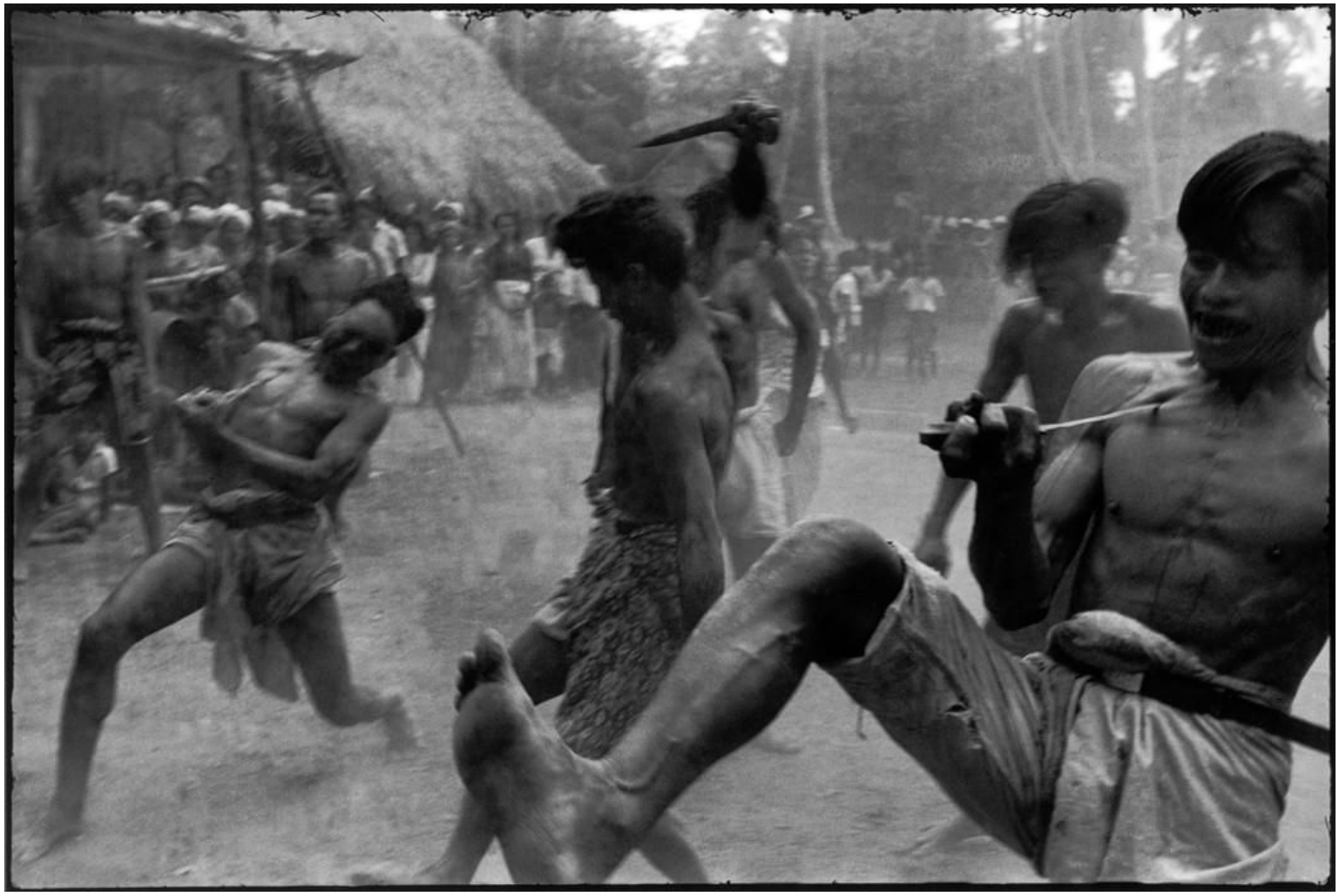

25. Henri Cartier- Bresson, valokuva rituaalitansseista Balilta v. 1949.

Oma maalaukseni *Rituaali* on etäällä Bressonin valokuvista, mutta koen silti jonkinlaisen yhteyden niiden välillä. Nämä nimenomaiset kuvat jäivät vaikuttavina mieleeni Bressonin laajasta näyttelystä Ateneumissa vuodelta 2015. Bressonin valokuvat nostavat mieleeni ajatuksen ihmiskuvauksen voimasta.

Koen Bressonin kuvissa olevan kyse elämän ja kuoleman rajan koettelusta. Tanssijat ovat näyttelyssä annettujen tietojen mukaan transsissa. Koen kuvien tanssiin sisältyvän tanssijoiden koettelemuksen, jossa he kohtaavat voimakeinoin elämänvoimansa. Hahmotan asian siten, että heillä on veitsen kautta omissa käsissään voima viedä elämänsä kuoleman rajalle - tai hallinnan pettäessä - kuolemaan. Ihmiset kuvissa joutuvat pitämään omat, kokonaisvaltaisesti haastavat voimansa vahvasti hallinnassaan, pysyäkseen tuossa tiukassa mittelön hetkessä elämän puolella. Koen, että ihmiset hakeutuvat tuon rituaalin äärelle vahvistaakseen elämänvoimaansa kuolevaisuutensa kohtaamisen kautta.

6.1 Ainutlaatuinen elämämme ja maailmankuvan rakentuminen

Kaipaan elämäämme tapoja, jotka mahdollistaisivat elämän kohtaamisen tavalla, joka todella tuntuisi kokonaisvaltaiselta. Mielestäni aikakautemme on jokseenkin hengetön sekä myös tylsämielinen kun katsoo tapoja, joilla käymme läpi tätä ainutkertaista elämäämme. Asioiden ja ärsykkeiden valtava tulva virtaa lävitsemme ja haihduttaa nopeasti ulottumattomiin tai käsittämättömiin monet oleelliset kokemukset, ellei niihin erikseen tartu. Mielestäni virta on niin voimakas, että jotkut asiat täytyy ”pysäyttää” tai todella käydä läpi, jotta ne voisi omaksua osaksi kokemusmaailmaa. Asioiden käsittely ja omaksuminen rakentaa maailmankuvaa, jossa asioiden eri merkitykset luovat kokonaiskuvaa elämänmerkityksestä. Maailmankuvamme kasvattaa meitä jatkuvasti siksi mitä olemme.

Voin kokea samaistua jollain tasolla Bressonin ottamien valokuvien rituaaleihin, vaikka etäisyys kulttuurin ja aikakauden välillä on pitkä. Koen käsittäväni mistä on kyse ilman selvityksiä tapahtumien kulusta. Voiko ihmisyyden peruskokemus muuttua maailmassa siten, että ihminen ei voisi kokea ymmärtävänsä kuvien kokemusmaailmaa? Miten radikaalisti ihmisyys voisi muuttua?

Ihmisellä on kyky käsitteelliseen ajatteluun, joka mahdollistaa asioihin tietoisen puuttumisen ja valintojen tekemisen. Aikakaudellemme olennainen muutoksen kiihtyvä vauhti hajottaa kuitenkin mielestäni tätä olemisen ja ihmisyyden perustaa. Siteet sukupolvien saatossa syntyneisiin perinteiden jatkumoihin muuntuvat niin radikaalisti, että tuntuu kuin pohja olemisen kokemiselle putoaisi ajoittain koskemattomiin. On vaikea hahmottaa, mitä suuret muutokset meille tekevät. Koen, että olisi hyvä pysähtyä voimallisesti ymmärtämään, missä olemme menossa juuri nyt. Koen että peruselämään kuuluvat merkitykset menettävät nykyään arvoansa.

Teknologinen kehitys muovaa ihmisyyttä suuntaan, jossa elo ei ole enää yhtä oleellisesti sidoksissa esimerkiksi käsien käyttöön, mihin ajattelukykymme kehitys perustuu. Myös suhde fyysiseen olemassaolon kokemukseen, konkreettiseen ympäristöön sekä luonnon anneista elämiseen muuttuu. Voisiko esimerkiksi ihmisen taju omasta kuolevaisuudesta tai fysiikan, biologian ja materian tajusta muuttua siten, että rituaalitanssi- kuvien ymmärtäminen kävisi mahdottomaksi? Minusta ajatus tuntuu hurjalta, mutta sen kautta voi hahmottaa eri suuntia, mihin muutos ympärillämme vaikuttaa. Koen, että aikamme voi muuttaa ihmisyyttä kovaotteisesti sen perustoja myöten.

26. Henri Cartier-Bresson, valokuva rituaalitansseista Balilta v. 1949.

7. IHMISYYDESTÄ - Kirjoitelma ihmisyydestä, taiteesta ja myötätunnosta

”Vain tekijän ollessa rehellisesti ja inhimillisesti kiinnostunut aiheestaan voi tämä myös välittyä sen kokijalle.” (Elokuvantekijä ja taiteilija Dave Berg.)

27. Jaakko Heikkilä, Jancon nokoset, Serbia, 2007.

Mietin, miten taiteessa, olisi hyvä näkyä kiinnostus ihmiseen. Tässä maailman ajassa yksittäisen ihmisen elinkokemusta koskettaa tieto ja kuvasto ympäri maailman. Ihminen voi ymmärtää omat vaikutuksensa globaalissa mittakaavassa, mutta yksilön voi olla vaikea hahmottaa kaiken tämän tiedon ja eri vaikutteiden aiheuttamia tuntemuksia itsessään. Teknologiaa ja muita ihmiselon toimiin liittyviä osa- alueita kehitetään suurieleisillä panostuksilla, mutta monista yhteiskunnista ovat kadonneet tavat ja tahot keskittyä ihmisenä olemisen tuntoihin ja kysymyksiin. Ihmisyyteen keskittyminen tuntuu jäävän vähälle huomiolle.

7.1 Taide väylänä ihmisten välillä

Kuten olen jo maininnut, koen ihmisyyden voivan muuntua perinpohjaisesti nykyisten, ja näköpiirissä olevien, tulevien muutosten kautta. Taiteen avulla voi näyttää tarpeellisia “pysäytyskuvia” kiihkeän muutoksen keskeltä. Siten taide voi toimia kuin ihmiskunnan muistina ajassa, jossa hurja muutosvauhti voi sokaista ihmiset näkemästä reittinsä kulkua ja päämäärää.

Olen taiteiden opintojeni taipaleella toivonut näkeväni enemmän taidetta, jossa kuvastuu ihmisyyden etiikan käsittely. On vaikea määritellä, millaista tämä taide on. Kuitenkin jotkut teokset antavat tunteen, että olen jonkin todella merkityksellisen asian äärellä. Tällaiset teokset saattavat kuvata laajoja ilmiöitä, kuten koen esimerkiksi Dave Bergin kuvaavan ajan henkeä elokuvassaan *Paratiisi*. Myös yksinkertainen maalaus peltomaisemasta voi antaa arvokkaan tunteen ihmisen maanläheisyydestä. Taiteella on monenlaisia ”kieliä”, jotka voivat puhutella ihmisiä eri tavoin kuin useat järkeen vetoavat keinot.

Olen itse ollut nuoresta asti kiinnostunut taiteesta, joka esittää ihmistä. Katselin aikoinaan toistamiseen esimerkiksi Esko Männikön ja Jaakko Heikkilän valokuvia ihmisistä heidän omissa kodeissaan. Minusta oli mielenkiintoista nähdä ihmisiä monenlaisissa eri yhteyksissä. Kuvien ihmiset tuntuivat tulevan lähelle hyvinkin erilaisine taustoineen. Taiteen kokijana olen ollut innostunut enimmäkseen valokuva- ja elokuvataiteesta. Moni näkemäni teos on laajentanut elämänkatsomustani. Kuljetin myös itse usean vuoden ajan kameraa lähes aina mukanani, ja silloin tällöin valokuvasin kohtaamiani ihmisiä. Ajattelin, kameran olevan hyvä väline kohtaamiseen.

Mielestäni halu ja kyky ymmärtää toisia ihmisiä on perustavanlaatuinen lähtökohta kehittäessämme elämän perustaa sekä yksityisellä, että maailmanlaajuisellakin tasolla.

Nykyaikana suuret poliittiset linjaukset tuntuvat koventava ihmisten keskinäistä kanssakäymistä, ja rehellinen ja avoin eettinen keskustelu ihmisarvosta tuntuu suhteellisen vähäiseltä. Ihmisen katsominen rauhassa, jonkin välineen luoman välimatkan kautta voi antaa erityislaatuisen mahdollisuuden asettua hetkeksi toisen henkilön maailmaan; maailmankuva saa mahdollisuuden avartua, ja sitä kautta taiteella on mahdollisuus tuoda ihmisiä lähemmäksi toisiaan.

28. Kuva Anders Petersen, Cafe Lehmitz, 1967- 1970.

7.2 Kiihkeä muutos

Näkisin että keskinäisen hyvinvoinnin vahvistaminen on merkittävä lähtökohta toivoessa ihmisten kantavan vastuuta ympäröivästä maailmasta.

Nykyaikana yksityisen ihmisen rooli korostuu oman elämän rakenteiden kannattelussa, eikä ihmisen heikkoutta haluta kohdata tai ymmärtää. Rauha tuntuu utopianakin olevan unhoitettu länsimaisista elämänarvoista, ja monia solidaarisuuden eleitä halveksutaan avoimesti nykypolitiikassa. Yllättävät tahot puhuvat oman edun tavoittelun puolesta. Tämä herättää huolta siitä, kuinka helpolla ihmiset tuntuvat luopuvan arvoista, jotka ovat kannatelleet sivistystä, ja hyvinvointiyhteiskuntaamme. Aikamme valtavia muutoksia tarkasteltaessa tulisikin keskittyä niiden ihmisyyttä muovaavaan vaikutukseen. Ihmiskunta on kehityksen tasolla, jossa on mahdollisuus tuhota maapallon muuta elollista elämää ennennäkemättömällä tehokkuudella.

Lainaan kirjailijan ja tulevaisuudentutkijan Alvin Tofflerin teosta *Hätkähdyttävä tulevaisuus* (1972). Seuraavassa lainauksessa Toffler tuo esiin piirteitä, joita näkee liian nopeasti tapahtuvien, suurten muutosten aiheuttavan ihmisyyden olemisen kokemukselle.
”Koska yksilöllä on uudessa ympäristössään vain vähän tietoa siitä, millainen käyttäytyminen on perusteellisesti muuttuneissa oloissa järjellistä, hänestä voi helposti tulla uhka itselleen ja muille”. (Mukaillen lainattu: Alvin Toffler, Hätkähdyttävä tulevaisuus, 1972. S. 46.)

Kirja on kirjoitettu v. 1970, - 49 vuotta sitten ja muutoksen vauhti on vain kiihtynyt. Toffler vertaa jatkuvasti muutoksessa elävän ihmisen olemisen kokemusta kulttuurishokkiin, ja puhuu kirjassaan ”tulevaisuusshokista”.

” *… jos ihmisen olemassaolon viime 50 000 vuotta jaetaan noin 62 vuoden mittaisiin jaksoihin, joista kukin kuvaa yhden ihmisen elämää, niin näitä jaksoja on noin 800. Näistä 800. elämäniästä runsaat 650 vietettiin luolissa asuen. Vasta noin seitsämänkymmenen viime elämäniän aikana on ollut mahdollista tehokkaasti välittää tietoa elämäniästä toiseen, kirjoitustaidon ansiosta. Vasta kuuden viime elämäniän aikana suuret ihmismäärät ovat nähneet painettua kirjoitusta. Neljän viime elämäniän aikana on ollut mahdollista mitata aikaa edes joltisenkin tarkasti. Vasta kahden viime eliniän aikana on ollut*

käytössä sähkömoottoreita. Ja ylivoimainen enemmistö joka päivä käyttämistämme tavaroista ja hyödykkeistä on keksitty nykyisen, kahdeksannensadannen elämäniän aikana." (Toffler 1972, S. 23)

Vanhempieni sukupolvi aikuistui ja loi paikkaansa maailmassa, joka ei ollut yhtä pirstaloitunut kuin nykyään. Mihin ihmiset voivat kiinnittyä tulevaisuudessa? Uudenlaiset elämänarvot ohjaavat ihmisten välistä kanssakäymistä. Arkiympäristö tuntuu täyttyvän viihteen sekä mainonnan luomilla mielikuvilla elämästä. Monissa asioissa näkyvä pinnallisuus yleistyy, ja kilpailuhenki laajentuu sanelemaan ja kovettamaan kaupankäynnin lisäksi myös ihmisten yksityiselämän osa- alueita. Yhteiskunnallisten muutosten vaikutuksia yksityiselämiin vähätellään suhteessa jokaisen omaan vastuuseen oman elämänsä kannattelussa. Miten käy ihmisten väliselle kanssakäymiselle, jossa elämän haasteet ovat olleet luonnollinen osa ihmisen elämää ja elämään kuuluvaa henkistä kasvua. Todellisten elämän haasteiden jakaminen arjesta väistyy, kun esille asetetaan nykyisten tiukkojen normien säätelemät mielikuvat tavoiteltavasta "oikeanlaisesta elämästä". Kaupankäynti sanelee paljolti ihmisten arvoja ja koen, että mm. lääketehtaiden ahneuden aiheuttaman medikalisaation kautta vaikutetaan ihmisyyteen perinpohjaisesti. Elämän haasteiden kohtaamisen sijaan syötetään mielialalääkkeitä yhä enemmän ja yhä nuoremmille. Joidenkin lääkkeiden myös sanotaan leikkaavan niin positiivisia kuin emotionaalisiakin kokemuksia. Ihmisen biologiaan vaikutetaan mm. estämällä normaaliin rakastumiseen kuuluvat biologiset ja psykofyysiset reaktiot. Sidotaanko tulevaisuudessa ihmisen kasvu yhä enemmän esim. medikalisaatioon, sekä rikkauden ja kauneuden tavoitteluun? Mielestäni aikakautemme köyhtyy ja tylsistyy elämän merkityksellisyyttä ajatellen. Ihmisyyttä pohtiessani mietin, miten ihminen luo maailmankuvaa nykyään ja tulevaisuudessa? Mitkä tahot keskittyvät antamaan panostuksensa ihmisten perustavanlaatuisiin olemassa oloon liittyviin kysymyksiin? Mistä ihminen voi hakea tukea kaivatessaan apua esim. hyvien valintojen tekemisessä ja hakiessaan omaa paikkaansa maailman myllerryksessä?

Pekka Sulkunen viittaa kirjassaan *Sosiologin avaimet* Peter Winchin ajatuksiin seuraavasti: *"Inhimillinen käyttäytyminen eroaa kaikista muista todellisuuden ilmiöistä juuri siksi, että ihmiset itse antavat käyttäytymiselleen merkityksiä."* (Sulkunen, Pekka. Sosiologian avaimet, Werner Söderström osakeyhtiö, WSOY:n graafiset laitokset, Porvoo 1987. S. 83.)

Koen, että nykyinen kehitys vie pohjaa henkiseltä kasvulta. Ajattelen, että olisi tärkeää tunnistaa ja ylläpitää keinoja joiden avulla käydä läpi elämän eri vaiheita. Omassa elämänpiirissäni monen ikäiset ihmiset ovat voineet avoimesti jakaa

elämänkokemuksiaan. Erilaiset toimintatavat ovat valottaneet myös oman toimintani mahdollisuuksia. Minusta ihmisyyteen kuuluu pyrkimys ymmärtää omaa kasvuaan. Kasvuun kuuluu omista kokemuksista saatujen oppien sijoittaminen muun maailman yhteyteen. Kaipaan ympäröivään yhteiskuntaani enemmän elämän merkityksellisyyden tutkimista ja tunnustamista. Etsiessäni ratkaisuja ja turvaa elämän hankaluuksissa kaipaan joskus tapoja, joita koen puuttuvan nykyajastamme. Monet perinteet ovat katkenneet, ja monet tavat kohdata elämän eri vaiheita ovat jäämässä unohduksiin. Perinteet ovat kantaneet aikojen saatossa kehittyneitä oppeja sekä tapoja jakaa elämää yhteisöllisesti. Sekä ihmismielen että yhteiskuntiemme rakenteisiin liittyy paljon elämän kulkuun vaikuttavia asioita. Asiat eivät ole aina yksinkertaisia, ja elämän eri osa- alueiden ymmärtäminen, sekä haasteiden ratkominen vaativat monesti perehtymistä ja kyseisille asioille antautumista.

7.3 Esimerkillinen Herra Huu

Minulla on ollut elämässäni ilo tuntea ihminen, joka on toiminnallaan näyttänyt esimerkkiä mahdollisuuksista jakaa elämän oppia yksinkertaisin ja väkevin tavoin. Itse hän kutsui itseään Herra Huuksi, mutta hänen todellinen nimensä oli Hooshang Isabeigloo. Hän kuoli vuonna 2014. Hooshang oli kotoisin Iranista ja asui Suomessa yli kolmekymmentä vuotta. Hän oli ollut useita vuosia vankilassa ja kidutettavana kommunistisen toimintansa vuoksi. Hän auttoi ihmisiä eri puolilla maailmaa toimien mm. lakimiehenä, kääntäjänä ja tulkkina, lasten opettajana sekä vahvasti itsenäistä ajattelua vaalivana ihmisenä. Hooshang oli myös Persialaisen runouden ja filosofian tulkitsija ja tuntija. Hänellä oli jatkuva tarve kehittyä ihmisenä ja jakaa arkielämään kuuluvaa oppia ihmisten tarinoiden kautta. Sain pienestä asti kuulla hänen opettavaisia tositarinoitaan maailmasta, joka tuntui kaukaiselta omastani, mutta joka antoi kasvattavaa näkökulmaa elämääni.

Hänen elämänsä oli vahvasti sidoksissa periaatteisiin ja hän näki tärkeäksi vaalia käytöksessään omia arvojansa. Hooshang käsitteli hyvän käytöksen etiikkaa ja vaati myös itseltään paljon. Hän innosti omalla toiminnallaan myös muita. Häntä pidettiin viisaana miehenä, jonka puoleen kääntyi ihmisiä eri puolilta maailmaa kysymään apua ongelmiinsa. Hänellä oli iso sydän, ja hän puhui aina paljon laajassa elinpiirissään olevista ihmisistä. Hän kuvaili yksityiskohtaisesti ihmisten käyttäytymistä eri tilanteissa ja kertoi tekojen vaikutuksista tapahtumien kulkuihin. Hän osasi pistää ihmiset ajattelemaan omaa toimintaansa nähdessään itseänsä muiden elämän tarinoista. Olin neljävuotias, kun vanhempani sattuivat tutustumaan häneen Rovaniemen kirjastossa, jossa Hooshangilla oli näyttely Iranin mielipidevangeista ja Iranin kulttuurista.

Minulle Hooshang on edustanut esimerkillistä ihmistä, joka on nostanut elämän merkityksellisiä hetkiä esiin, jotta voisimme yhdessä oppia yhteisesti jaetuista kokemuksista. Hän oli ikäänkuin todella vakavissaan elämän kanssa, vaikkakin tekikin sen usein leikkisästi. Hooshang oli kannustava, mutta tarpeen tullen myös moitti. Hän puhui paljon ”ihmisten korvista” ja kiinnitti siten huomiota kuuntelemisen taitoon. Yksi häneltä saamani opetus on: *”Epäkohtiin kannattaa puuttua ennen kuin niistä kasvaa ongelmia.”*Hooshang puuttuikin arjessa jatkuvasti tilanteisiin joissa koki tapahtuvan epäoikeudenmuikaisuutta.

Olen tulkinnut Hooshangin käytöksen liittyvän hänen näkemäänsä ihmisen julmuuteen. Näen, että hän on nähnyt ihmisissä itäviä siemeniä, jotka ovat muistuttaneet mahdollisuuksista, että ihminen muuttuu hirviöksi. Elämän puitteet muovaavat ihmisiä, ja olen ajatellut muutoksen olevan läsnä koko ajan. Hooshang teroittikin ajatustaan siitä, että oman käyttäytymisen tarkkailussa pitäisi olla jatkuvasti valpas. Itse olen oppinut, että arvot, joita pidän tärkeinä, eivät ole maailmassa itsestään selviä. Minulla on oma tärkeä osani niiden kannattelussa, enkä voi odottaa muiden tekevän työtä niiden eteen. Olen myös löytänyt voimaa edustaa omia arvojani tätä ajatusta vasten. Varmuutta ja muotoa näkemyksilleni olen hakenut mm. keskusteluista, joilla olen pyrkinyt avaamaan asioihin eri näkökulmia.

7.4 Kun on nähnyt osan ideaalia, tietää mitä vaalia

Ihmiskunta on saanut paljon hyvää aikaan, ja olisi hyvä pysähtyä hahmottamaan, mitä ovat ne asiat, jotka omasta mielestä luovat keskinäistä hyvinvointia. Jostain on saatava otetta, jos haluaa suunnata kehitystä hyväksi näkemäänsä suuntaan.

”*...pysyäkseen ajan muutoksessa, ja välttääksen ns.tulevaisuusshokin, on ihmisen ymmärrettävä yksityiskohtaisesti, miten muuttumisnopeuden kiihtymisen vaikutukset tunkeutuvat hänen elämäänsä ja vaihtavat olemisenlaadun toisenlaiseksi. Ihmisen on toisin sanoen ymmärrettävä mitä on lyhytaikaisuus.”* (Mukaillen lainattu: Toffler, Hätkähdyttävä tulevaisuus, 1972. S. 46.)

Yllämainittua ajatusta lyhytaikaisuudesta, voi mielestäni tulkita Hooshangin ajatuksen kautta, puuttumisesta epäkohtiin ajoissa. Nykyisen muutosten tulvan keskellä olen itse saanut tyydytystä siitä, että olen kokenut voivani vaikuttaa asioiden kulkuun juuri siellä, missä itse niitä kohtaan. Vaikutukset olen voinut kokea pieninäkin, mutta juuri niissä ihmisten elämän eri hetkissä elääkin maailman suuret ja pienet ilmiöt. Ihminen myös muodostaa toimintansa pohjaa pienimuotoisissa hetkissäkin, ja suuntaa sitä kautta toimiansa kohti muuta maailmaa.

Globalisoitunut maailma tuottaa mittavia ja monen tasoisia yhteiskunnallisia ongelmia, jotka näkyvät sekä yksilöiden, että kansakuntien elämässä. Monimutkaisessa maailmassa on välillä vaikea löytää itselle sopivia toiminnan keinoja. Ihmiset tuntuvat olevan turhautuneita omaan elämäänsä vaikuttamisen vaikeuteen. Turhautuminen synnyttää aggressiota ja jännitteitä monella elämän tasolla. Näen, että keskinäiseen hyvinvointiin panostaminen mahdollistaisi sen, että ihmisille vapautuisi tilaa elämissään ottaa osaa myös ympäristöönsä vaikuttamiseen. Jos emme ymmärrä ihmisyyttämme, voi valtamme yksilöinä sekä yhteisöinä kasvaa "käsittämättömiin" mittakaavoihin. Olisi tärkeä ymmärtää oman voiman ja vallan vaarat ja heikkoudet, sekä myös niiden luomat mahdollisuudet.

Keskustelin Esa Kirkkopellon kanssa työskentelystäni vuonna 2016. Tuolloin Kirkkopelto toi esiin, että taiteilijan olisi hyvä ottaa osaa yhteiskunnallisen muutoksen tekemiseen, jotta yhteiskunnassa säilyisi paikka ja tarve taiteelle. Pidän tätä ajatusta tärkeänä.

Taiteilijat ovat ajansaatossa ottaneet monin tavoin osaa yhteiskunnan muutoksiin ja toimineet mm. rohkeina vaihtoehtoisina toimijoina. Taiteilijoiden työ mahdollistaa hyvin toimivassa yhteiskunnassa vapaamuotoisen päätöksenteon, kiinnittää huomiota merkityksellisiksi kokemiinsa asioihin. Pitääkseen huolta tästä vapaudesta, olisi taiteilijoiden hyvä käyttää tätä vapautta myös puolustaakseen taiteen asemaa yhteiskunnassa. Silloin taiteella ja yhteiskunnalla olisi tarpeellista pysyä yhteisen ymmärryksen taso. Mielestäni on arvokasta että taiteessa näkyy taidekentän ulkopuolisia ilmiöitä, jotka koskettavat ihmisiä myös laajemmissa yhteyksissä.

Tässä ajassa jossa elämän muutoksen nopeus voi todella vaikeuttaa asioiden kulun ymmärtämistä, voi taide osoittaa ja käsitellä vaikeastikin hahmotettavissa olevia asioita ja tuntemuksia. Monet keskeneräiset asiat hakevat muotoa elämässä, ja taide voi antaa niille hyvin henkilökohtaisen samaistumispinnan. Taide voi jakaa "voimaa" eri tavoin. Tärkeät ajatukset ja tärkeä toiminta voivat vahvistua, kun ihmiset hahmottavan itsestään tai muusta elämästä jotain merkityksellistä teosten kautta.

29. Eero Järnefelt, taiteilijan poika, akvarelli, 1897.

8. TYÖSKENTELYNI TULEVAISUUDESSA

Andrei Tarkovski on kirjoittanut yhdeksi syyksi tehdä taidettaan:

"Kaikissa elokuvissani minusta on näyttänyt tärkeältä yrittää löytää siteet, jotka liittävät yhteen (muut kuin puhtaasti lihalliset siteet), siteet, jotka yhdistävät minut esimerkiksi ihmiskuntaan ja meidät kaikki kaikkeen siihen, mikä meitä ympäröi. Minulle on välttämätöntä tiedostaa paikkani maailmassa, sukupolvien ketjussa, ja se, ettei olemassaoloni ole sattumaa." (Andrei Tarkovski, Vangittu aika, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 1989, 235).

30. Ensimmäinen kuva 7. kuvan muotokuvasarjasta, jonka olen kuvannut opintojen alkutaipaleella, Torniossa v. 2007.

Minulle taiteilijana oman paikan hakeminen maailman asioihin liittymisessä on työn alla. En koe vielä löytäneeni tapoja ilmaista tärkeää osaa siitä, mihin tunnen tarvetta ottaa osaa työlläni. Monipuoliset elämäni aikana tapahtuneet ihmiskohtaamiset ovat olleet suuri vaikutin omassa maailmankatsomuksessani. Koen avoimien kohtaamisteni kirjon olevan henkilökohtainen aarreaittani, jota tahtoisin jakaa muiden ihmisten kanssa. Opintojeni loppupuolella syntyneet, minua

innostaneet ideat ovat tuntuneet liian suuritöisiltä voimavaroihini, sekä kykyihini nähden. Olen silti kokenut tarpeelliseksi keskittyä niiden työstämiseen ideatasolla, muiden pienimuotoisempien töiden ohella.

Grafiikan opintojeni aikainen professorini Päivikki Kallio, sekä myös liikkuvan kuvan osaston lehtori Sami van Ingen ovat tuoneet esiin, kuinka on hyvä tutustua tarkoin ja rehellisesti omiin voimavaroihin suhteessa omaan työskentelyynsä. Jossain opintojeni vaiheessa henkilökohtainen elämäni vei suuren osan voimavaroistani taiteeseen keskittymiseltä. Koin tuolloin vahvistusta ajatukselleni siitä, kuinka itse olen taiteilijana kokonaisvaltainen filtteri, jonka kautta tuon teokseni maailmaan. Koin tärkeäksi suunnata voimavarojani "puhdistaakseni pohjamutiani", ja opettelin ottamaan aikaa "virtani veden" kirkastumiselle. Hidastin työskentelyni tahtia ja laskin odotuksiani tuotosten valmiiksi saattamisen tasolla.

Työstin ideatasolla ihmisyyden kuvaamista, mihin en ollut kokenut pystyväni pysähtyneen kuvan avulla. Opintojeni aikana olen työstänyt melko pitkälle ideoita seuraavista aiheista. Ne näyttävät mielenkiintojeni suuntaa, johon huoleni ihmisyyden tilasta kohdentuvat. Suuritöisinä prosesseina kuvaustyöt ovat jääneet ideatasolle, ja oman taiteellisen ajatteluni kehittämisen askelmiksi.

Yksi tärkeä ja kestävä teema on ollut kuvata yhteiskunnan normatiiveja sekä vaihtoehtoisia elämänasenteita. Kuvausideaani kuuluu neljän tuntemani ihmisen näkemykset siitä, miltä tuntuu elää vastoin yhteiskunnan normeja, kun kulkee vahvasti omaa tietänsä. Ideaan kuuluu mukana medikalisaation kehitys. Se miten mielialalääkkeiden käytön yleistyminen vaikuttaa ihmisyyden perusteisiin ja normatiivien muokkaantumiseen yhteiskunnassa.
Toinen mainitsemani idea syntyi syntynyt Sarajevossa työharjoitteluni aikana. Se kertoo kolmesta kuusikymppisestä miehestä, jotka ovat kaikki hyvin erilaisia taiteilijoita keskenään. Yksi heistä asuu kadulla ja häntä pidetään kylähulluna. Hän tekee katumaalauksia, sekä mm. kadulla jatkuvasti muuntuvaa alttaria, joka on eräänlainen taideteos. Hän on hyvin ylpeä elämänfilosofiastaan sekä itseoppineisuudestaan osana taiteilijuuttaan. Toinen heistä on hyvin myyvä taidemaalari, joka tekee ekspressiivisiä maalauksia toistuvine aihepiireineen. Hän opettaa taideakatemiassa maalausta, ja omistaa taidegalleria-kahvilan. Kolmas heistä on ns. elämän koettelema herkkäsieluinen taiteilija, joka kokee suurta ahdistusta ympärillään näkemästään Bosnian maan ja kansan tilasta. Yksinäisyys ja ulkopuolisuuden tunne ohjaavat hänen elämäänsä vaikeille ja raskassoutuisille urille. - Näiden henkilöhahmojen ympärille on kertynyt synopsikseni "Narandas" (suom. "Oranssi"), joka kertoo työn tekemisestä, taiteesta sekä erilaisista elämänmuodoista. Ideaan liittyi taustalle myös kuvausta

Sarajevon poliittisesta tilasta, jossa maan suurimpia taidelaitoksia suljettiin maan köyhyyden sekä korruption vuoksi. Tarinan draama on pohjautunut kuvioiltaan vapaasti mukaeltuna Anton Tsehovin novelliin *Kerjäläinen*.
Viimeisimpänä kesken jääneenä työnä suunnittelin valtakunnallista arvokeskustelua avaavaa teossarjaa. Yhteiskuntavaikuttajat sekä kansalaiset olisivat puineet maailman muutoksessa olevia ilmiöitä, jotka vaikuttavat ihmisyyden muovautumiseen tässä ajassamme. Tavoitteena oli keskittyä nimenomaisesti eettisen ihmisyyden käsittelyyn ristiriitaisissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Ajatuksena oli käsitellä aiheita monipuolisten haastatteluiden, sekä toisensa haastavien puheenvuorojen kautta. Tähän työhön hain apurahaa Koneen säätiöltä (jota en kuitenkaan saanut).

Koulun päätyttyä tuntuu hyvältä asettua pienimuotoiseen tekemiseen. Etusijalla on rauhoittua luomaan elämän puitteet kuntoon, uuden aikakauden alkaessa elämässä. Koen siten voivani luoda tilaa rauhallisin mielin myöhemmille tekemiselleni. Koen vaikeaksi hahmottaa työskentelyn tapoja, jotka mahdollistaisivat kouluaikana syntyneiden suunnitelmieni edistämisen. Tuntuu että minun täytyy ottaa koulun jälkeen uudelta ja vieraalta tuntuva tekniikka haltuun, jos pyrin kohti tavoitteita, jotka ovat syntyneet opintojeni varrella. Pyrin olemaan mahdollisimman avoin tulevaa ajatellen. Toiveenani on kuitenkin suunnata työskentelyäni omasta maailman kokemuksestani kohti muiden kokemusmaailman kuvaamista.

Unkarilainen taiteilija-kollektiivi, jossa Bela Tarr on ollut mukana, on julkaissut avantgardistisen kirjan *Budapest metro*. Löysin kirjan vuonna 2014. Seuraava sitaatti on kulkenut osana maailmankuvani sekä taiteellisen työskentelyni kehitystä.

“Minusta tuli kapinoitsijan sijaan vallankumouksellinen siinä vaiheessa, kun aloin rakastaa ihmistä.” (Tibor Déry, Budapest metro, kaupunki ja vallankumous pinnan alta, 2012. S. 76.)

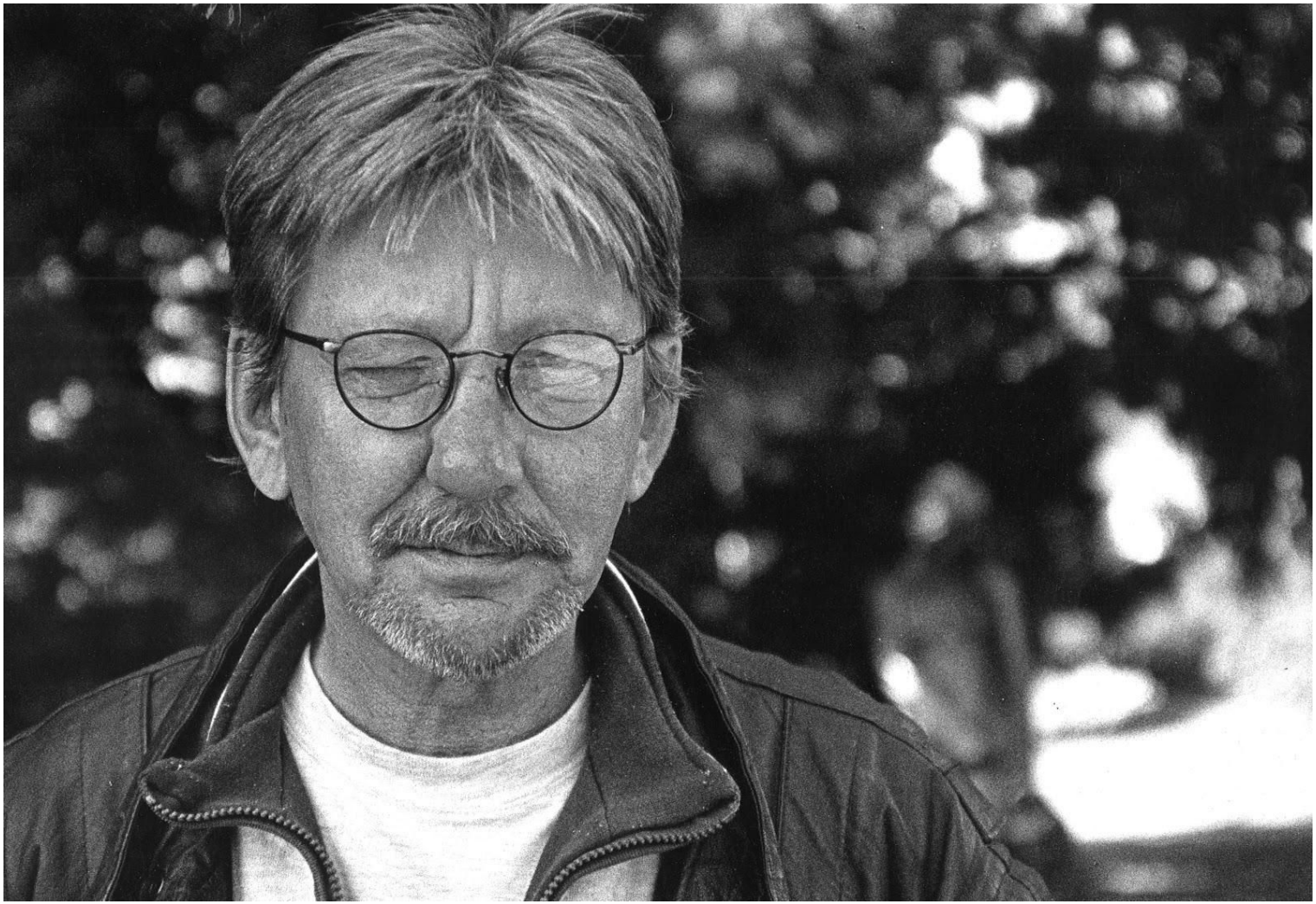

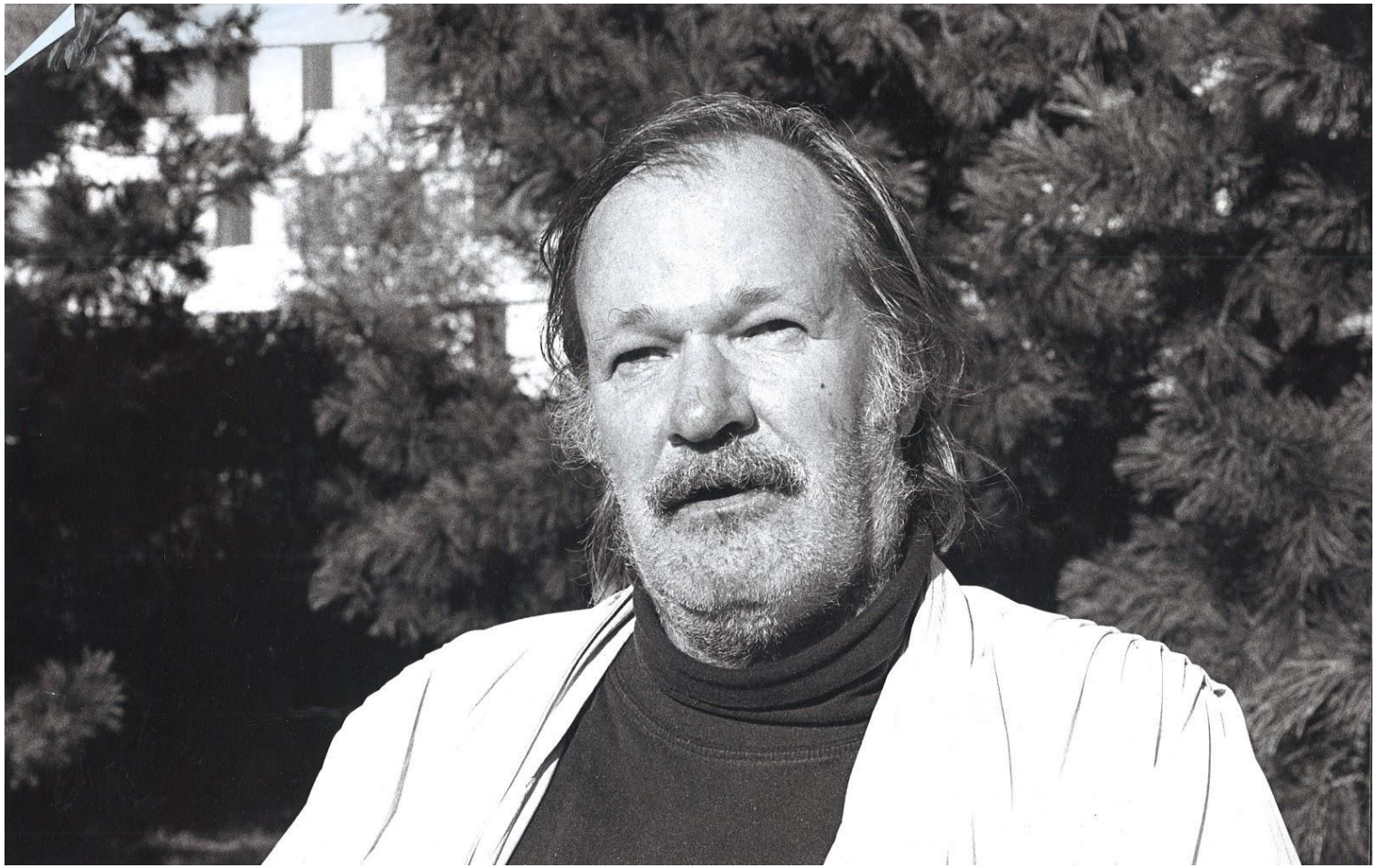

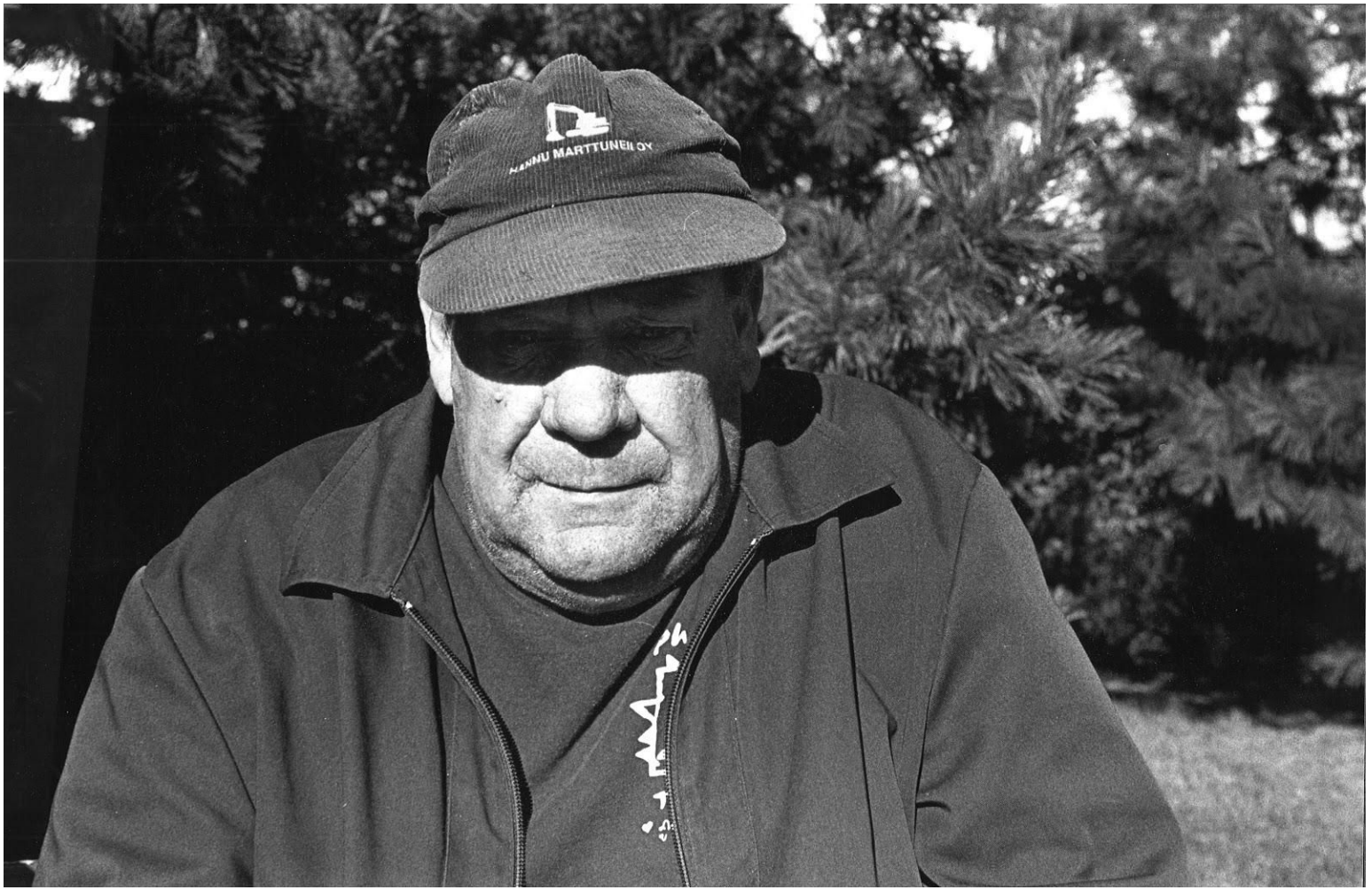
MANNU MARTTUNEN OY

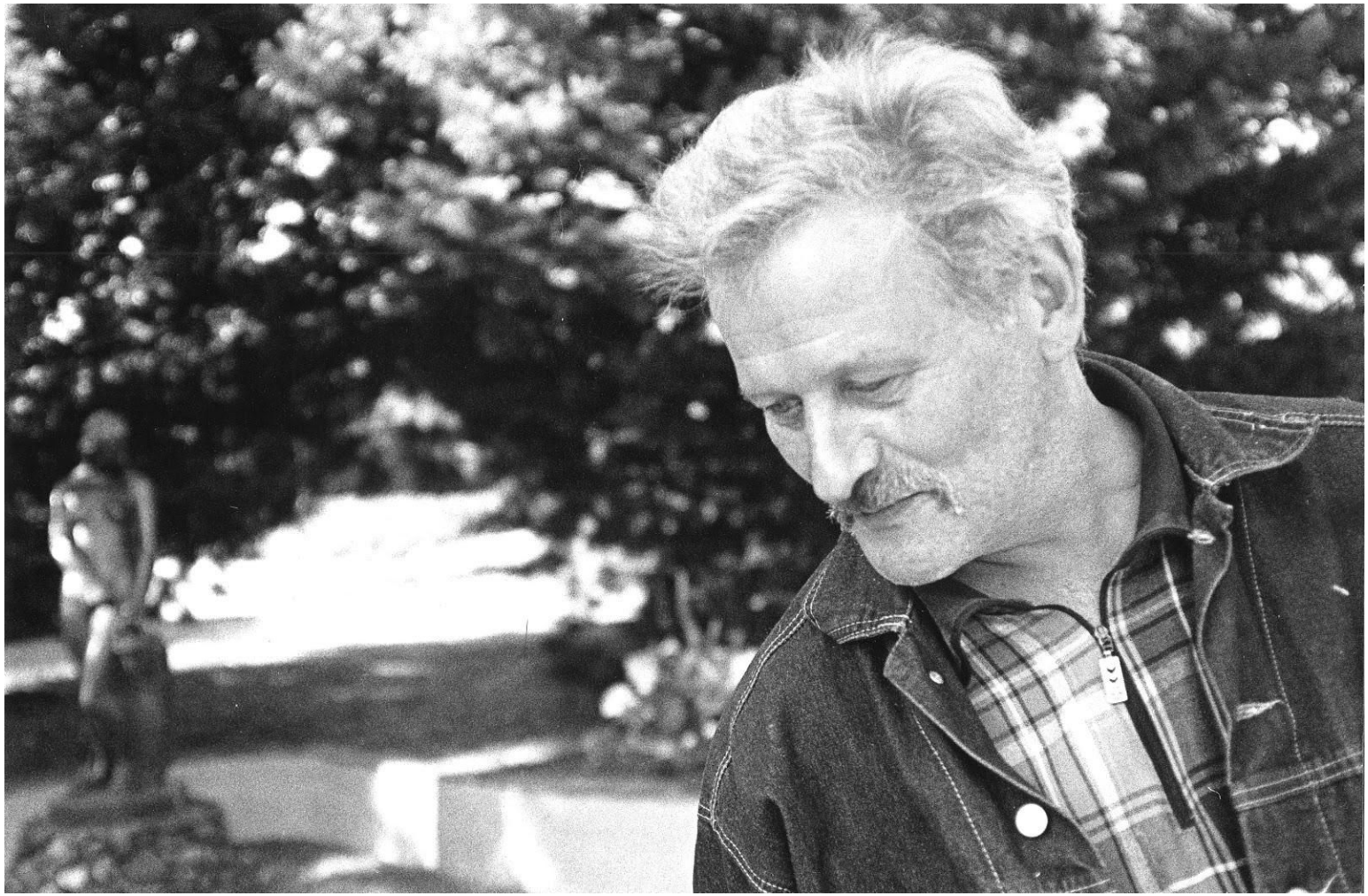

31- 35. Kuvia muotokuvasarjasta, jonka olen kuvannut Torniossa v. 2007.

SUULLISET LÄHTEET

Isabeigloo, Hooshang (1941 - 2014)

Kirkkopelto, Esa (2016), keskustelun pohjalta tehdyt muistiinpanot.

Tarr, Bela (2013) Film Factory, Sarajevo, Bosnia - Herzegovina.

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

Berg, Dave (2013) Maisterin opinnäyte - dokumentaatio ja kirjallinen osa, Kuvataideakatemia, s. 18.

INTERNET

Tarr, Bela (2016), “Be More Radical Than Me!”: A Conversation with Béla Tarr, Martin Kudlac, käännös Venla Roponen, elokuvasivusto MUBI,
https://mubi.com/notebook/posts/be-more-radical-than-me-a-conversation-with-bela-tarr
Luettu 21.9. 2019.

NOTEBOOK: You were starting you career shooting politically engaging social documentaries...
TARR: ...let’s say, yes...
NOTEBOOK: ...but you ended up making films considered metaphysical. How did this shift happen?
TARR: It happened step by step. If you watch them, you can see I went slowly deeper and deeper to understand the problems.
NOTEBOOK: But they are still political, from the first one to the last one?
TARR: Let’s say I have a social sensibility, and of course the films can acquire political meaning, but it is not solely political. Political stuff is a kind of daily activity and my stuff is not like this.
NOTEBOOK: If you say your films can acquire political meaning, do you mean in the process of interpretation or when you are conceiving and shooting them?
TARR: ***I said I have a social sensibility and I am protecting human dignity. And this is my goal and I do not care about anything else.*** I do not care if I am hurting someone’s interest or not, political or other. I am just telling what I am thinking.

PAINETUT LÄHTEET

Déry, Tibor (2012) *Stalinsillan rakenteet ja koira kaapin ja tietoisuus sillan alla. Tamas Matekovic, Teoksessa Budapest metro- kaupunki ja vallankumous pinnan alta.* LIKE. Inprint, Riika.

Sulkunen, Pekka (1987) *Sosiologian avaimet.* Werner Söderström osakeyhtiö, WSOY:n graafiset laitokset, Porvoo.

Tarkovski, Andrei (1989) *Vangittu aika.* Suom. Risto Mäenpää, Velipekka Makkonen, Antti Alanen, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä. LOVE KIRJAT, Helsinki.

Toffler, Alvin (1972) *Hätkähdyttävä tulevaisuus.* Suom. Matti Kannosto, Suuri Suomalainen Kirjakerho, Helsinki. Kustannusosake Otavan laakapaino, Keuruu.

KUVALUETTELO

1. Tarr, Bela. *Werkmeister harmonies*, 2000. Still - kuva elokuvasta.
https://thefunambulist.net/cinema/heterotopias-in-cinema-werckmeister-harmonies-by-bela-tarr
2. Tarr, Bela. *Werkmeister harmonies*, 2000. Still - kuva elokuvasta.
https://www.youtube.com/watch?v=88pdzPdG2eQ
3. Tarr, Bela. *Werkmeister harmonies*, 2000. Still - kuva elokuvasta.
https://www.calvertjournal.com/articles/show/7727/bela-tarr-hungarian-film-director-legacy-exhibition-new-scene
4. Tarr, Bela. *Werkmeister harmonies*, 2000. Still-kuva elokuvasta.
http://www.bonjourtristesse.net/2011/09/werckmeister-harmonies-2000.html
5. Tarr, Bela. *Werkmeister harmonies*, 2000. Still-kuva elokuvasta.
https://themovierat.com/2013/05/22/bela-tarr-retrospective-werckmeister-harmonies-2000/
6 - 14. Roponen, Venla. *Pälvi* 2019. Still-kuvia elokuvasta. Kuva: tekijä.

15. Roponen, Venla. Nimetön, puupiirros, 70 cm / 70 cm, 2011. Kuva: tekijä.
16. Roponen, Venla. Nimetön, puupiirros, 74 cm / 90 cm 2014. Kuva: tekijä.
17. Roponen, Venla. *Ystävyyden kevääseen*, 30 cm / 43 cm, 2017. Kuva: tekijä.
18. Roponen, Venla. Elämä on kuoleman koti, puupiirros, 100 cm/ 70 cm, 2015. Kuva: tekijä.
19. Roponen, Venla. Nimetön, puupiirros, 100 cm / 70 cm, 2013. Kuva: tekijä.
20. Roponen, Venla. Nimetön, puupiirros, 15 cm / 19 cm, 2012. Kuva: tekijä.
21. Roponen, Venla. *Tuokioiden maljan täyttymys*, puupiirros, 125 cm / 80 cm, 2014. Kuva: tekijä.
22. Roponen, Venla. *Kevät*, sekatekniikka, 125 cm/ 80 cm, 2015. Kuva: tekijä.
23. Roponen, Venla. *”Rituaalit”*, öljymaalaus, 120 cm / 90 cm, 2019. Kuva: Heidi Hemmilä.
24. Dokumentaatiota Kuvan kevät 2019- näyttelystä, Exhibition laboratory, Helsinki. Kuva: Heidi Hemmilä.
25. Cartier- Bresson, Henri. Valokuva rituaalitansseista Balilta v.1949.
https://pro.magnumphotos.com/CS.aspx?VP3=SearchResult&CT=Album&ALID=29YL53071EJ8
26. Cartier- Bresson, Henri. Valokuva rituaalitansseista Balilta v.1949.
https://fi.pinterest.com/pin/334603447292387628/
27. Heikkilä, Jaakko. *Jancon nokoset, Serbia*, 2007. https://kamera-lehti.fi/jaakko-heikkila/
28. Petersen, Anders. *Cafe Lehmitz*, 1967- 1970.
http://www.phe.es/exposicion/anders-petersen-cafe-lehmitz/
29. Eero Järnefelt. *Taiteilijan poika*, akvarelli, 1897
http://helios.fng.fi/app?si=A+II+969
30. Roponen, Venla. Muotokuvasarja Torniosta. 2007.
31- 35. Roponen, Venla. Kuvia muotokuvasarjasta Torniosta. 2007.